

LIETUVOS BANKAS

E U R O S I S T E M A

Lietuvos NT rinka: tendencijos ir rizikų mažinimas

Simonas Krėpšta,

LB Finansinio stabilumo departamento
direktorius

Andrius Škarnulis

LB Makroprudencinės analizės skyriaus
viršininkas

2016 m. lapkričio 23 d.

Pristatyme pateikta asmeninė autorių nuomonė, kuri nebūtinai sutampa su oficialia Lietuvos banko pozicija

Turinys

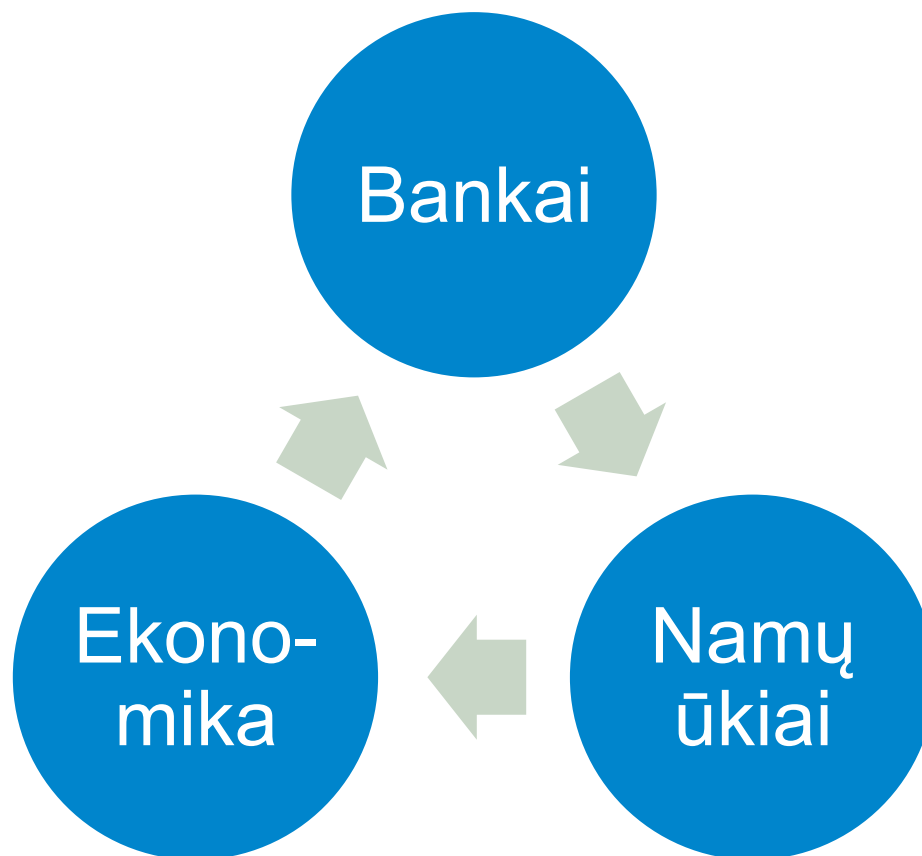
Kodėl Lietuvos bankas aktyviai stebi ir reaguoja į NT rinkos pokyčius?

Padėtis būsto rinkoje

Būsto rinkos raidą lemiantys veiksniai

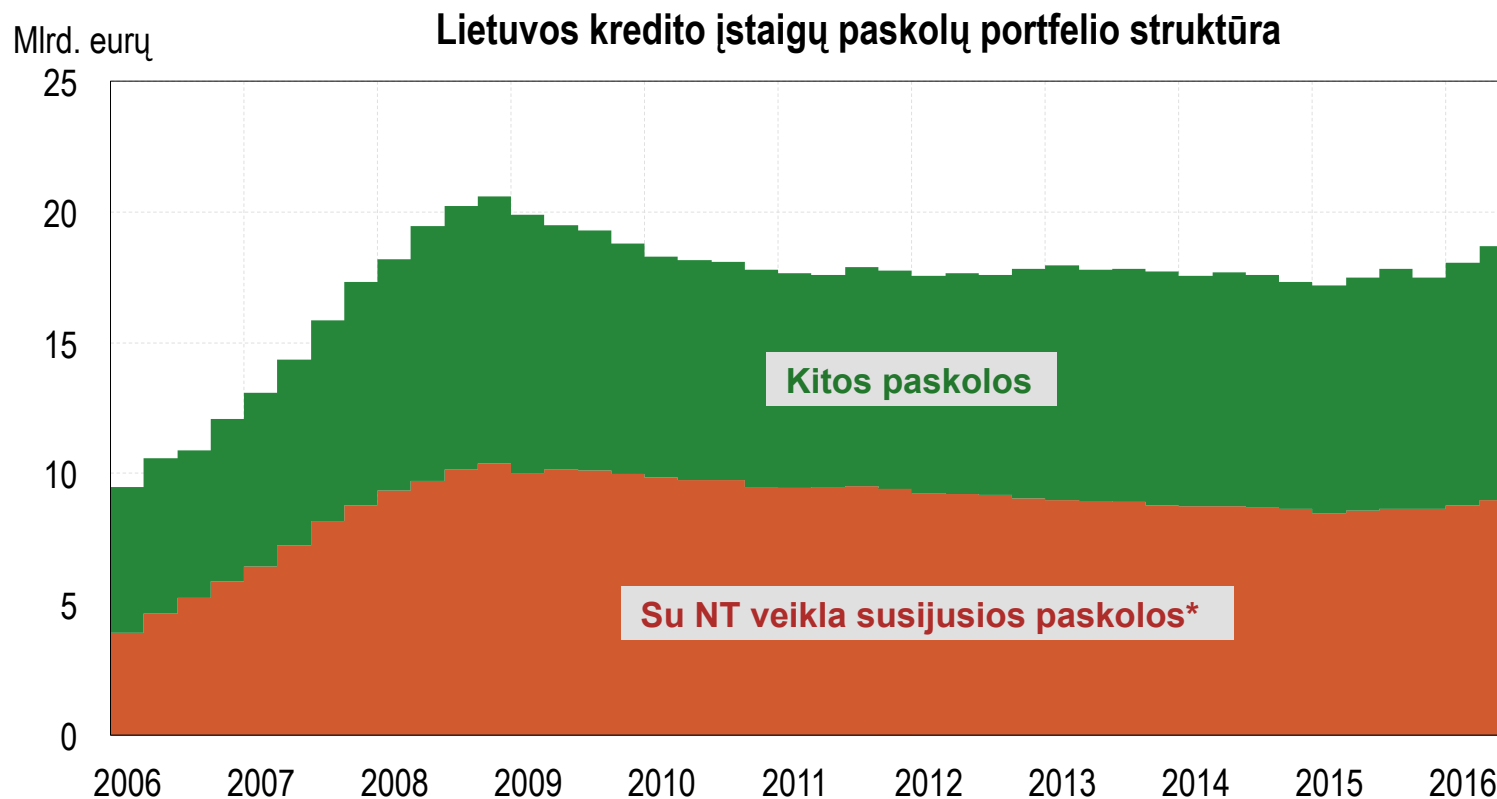

NT RINKOS SVARBAŲ LEMIĄ TRYS PAGRINDINIAI VEIKSNIAI

Su NT susijusios paskolos – esminė kredito įstaigų turto dalis

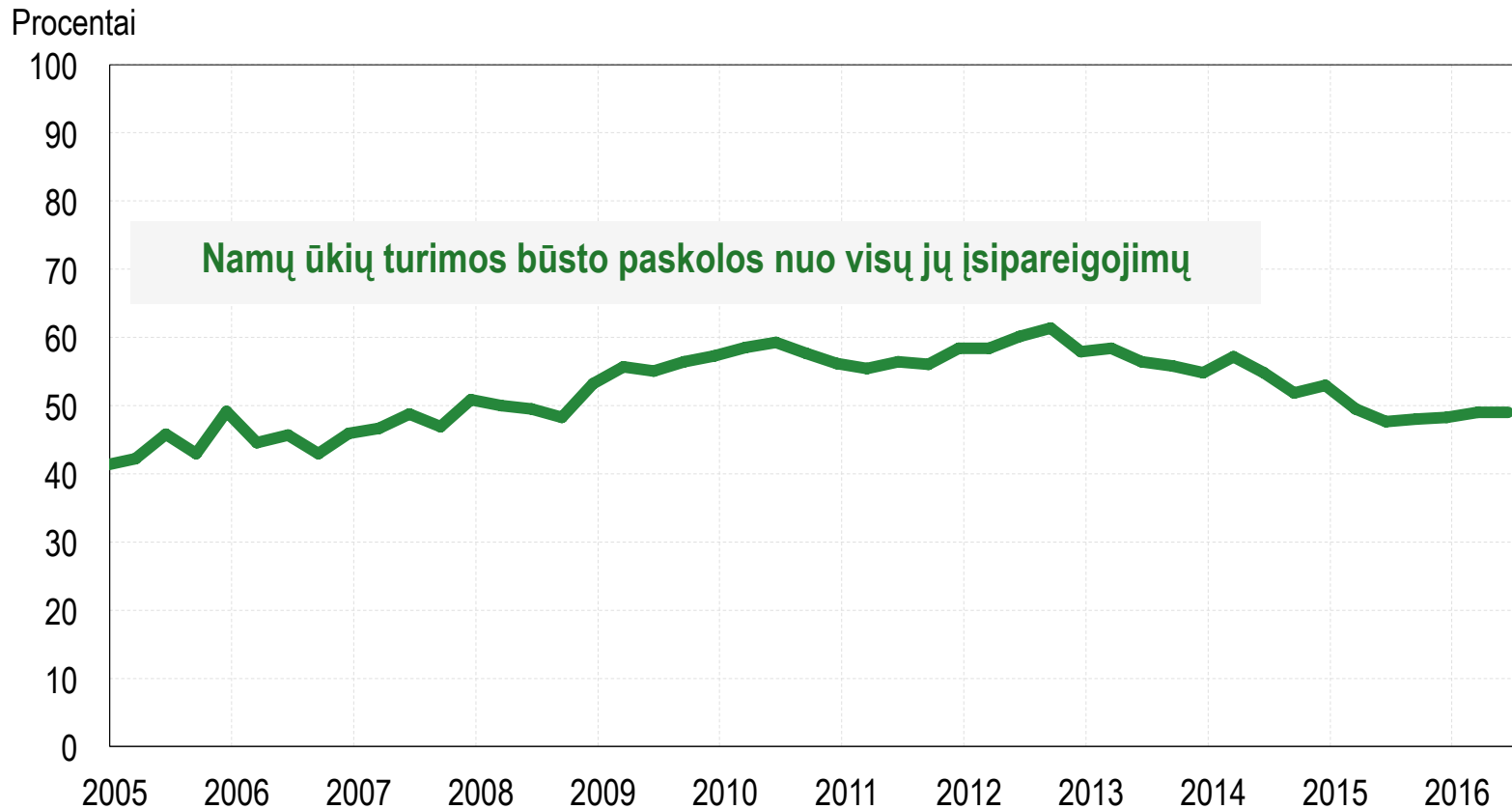

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

* Paskolos statybos, nekilnojamojo turto įmonėms, namų ūkiams būstui įsigyti.

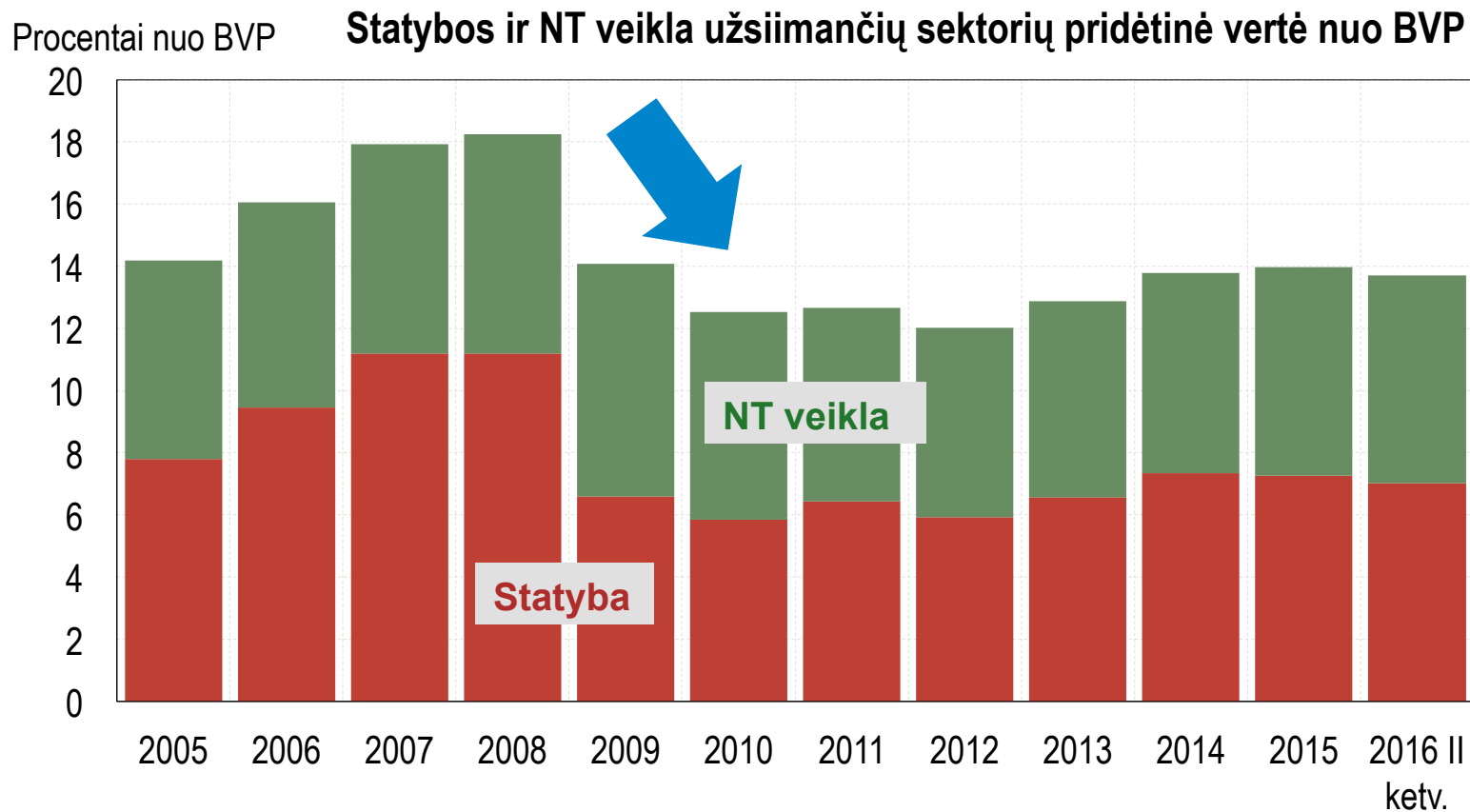
Būsto paskolos sudaro apie pusę visų namų ūkių įsipareigojimų

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Statybos ir NT veikla sudaro reikšmingą BVP pyrago dalį

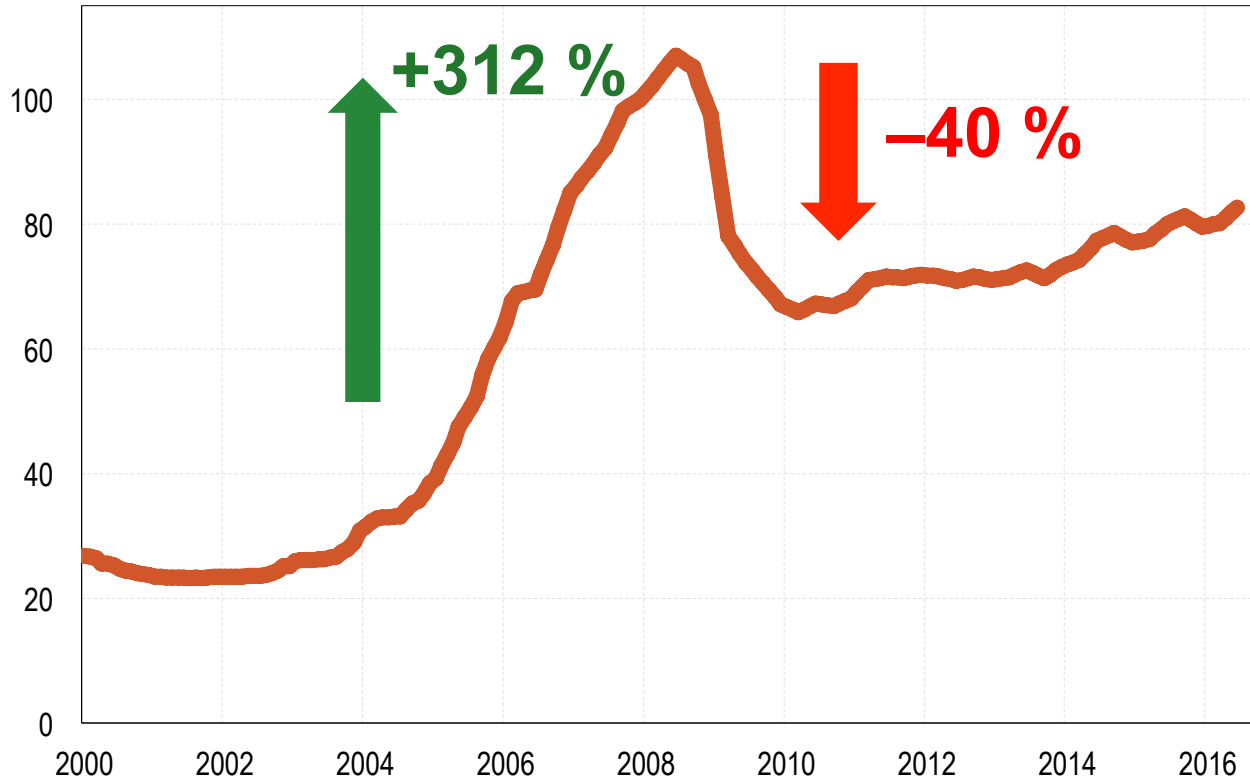
Šaltinis: Statistikos departamentas.

NT krizės būna didelės, skausmingos ir gana retos

Indeksas, 2007 m. = 100

Lietuvos būsto kainų indeksas

Šaltiniai: Lietuvos statistiko departamentas, UAB „Ober-haus“

Ar kainos tik augs ir galime būti ramūs?

Indeksas, 2007 m. = 100

Lietuvos būsto kainų indeksas

Chance of winning

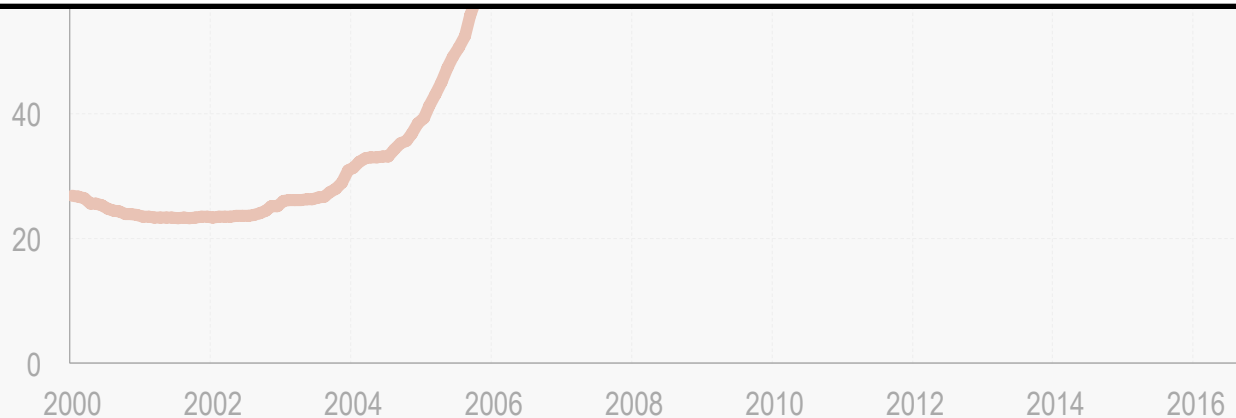
Hillary Clinton

71.4%

Donald Trump

28.6%

Šaltiniai: Lietuvos statistiko departamentas, UAB „Ober-haus“

Siekiame objektyvaus, plataus ir kritiško žvilgsnio į NT rinką

Apžvalgos

Finansinio stabilumo apžvalga (metinė)

Anticiklinio kapitalo rezervo pažyma (ketvirtinė)

Paskolų turinčių namų ūkių apžvalga (pusmetinė)

Apklausos

NT rinkos dalyvių apklausa (ketvirtinė)

Namų ūkių apklausa (pusmetinė)

Bankų apklausa (ketvirtinė)

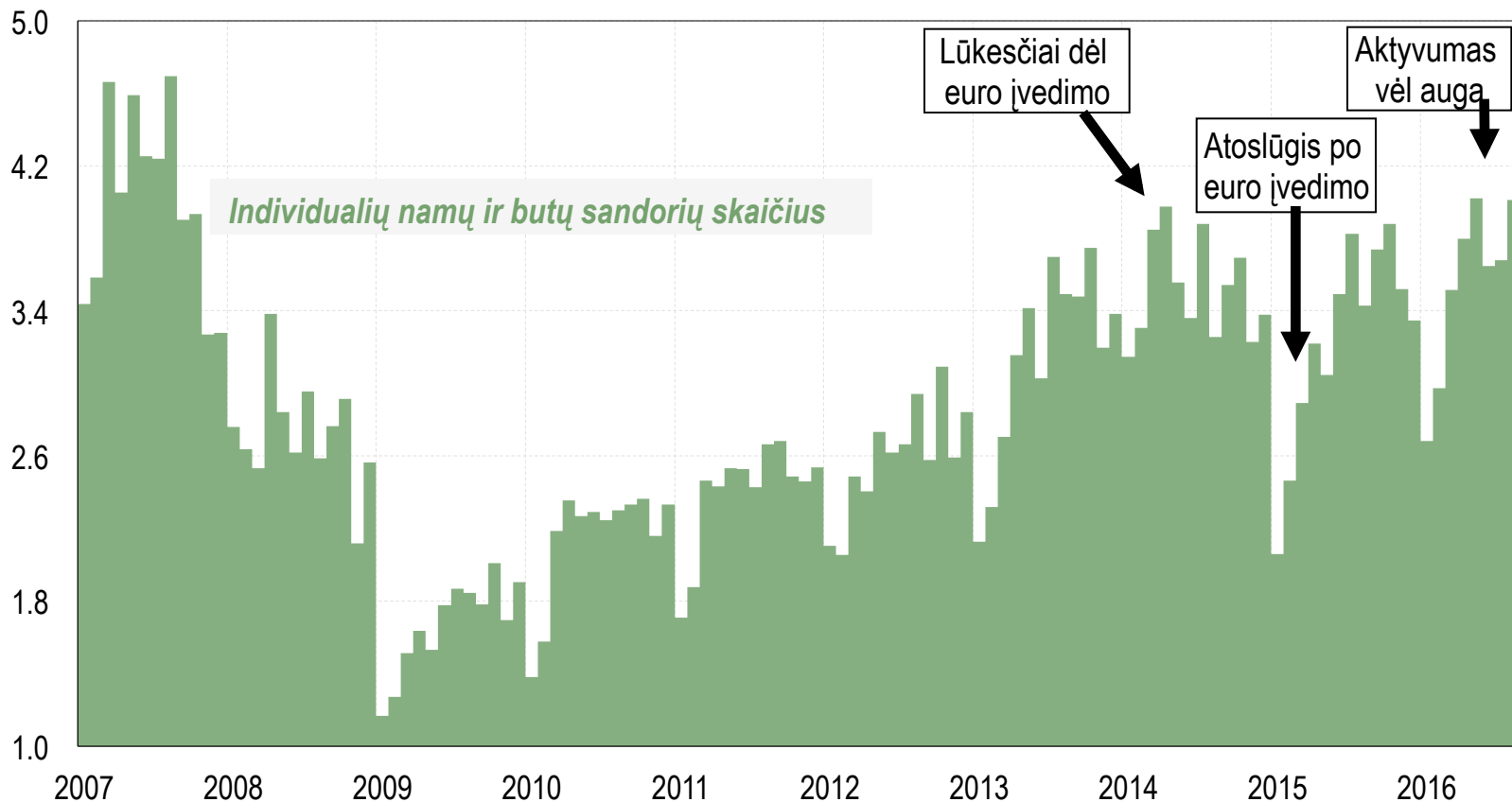

PADĖTIS LIETUVOS BŪSTO RINKOJE

Aktyvumas NT rinkoje didelis

Tūkst. vnt.

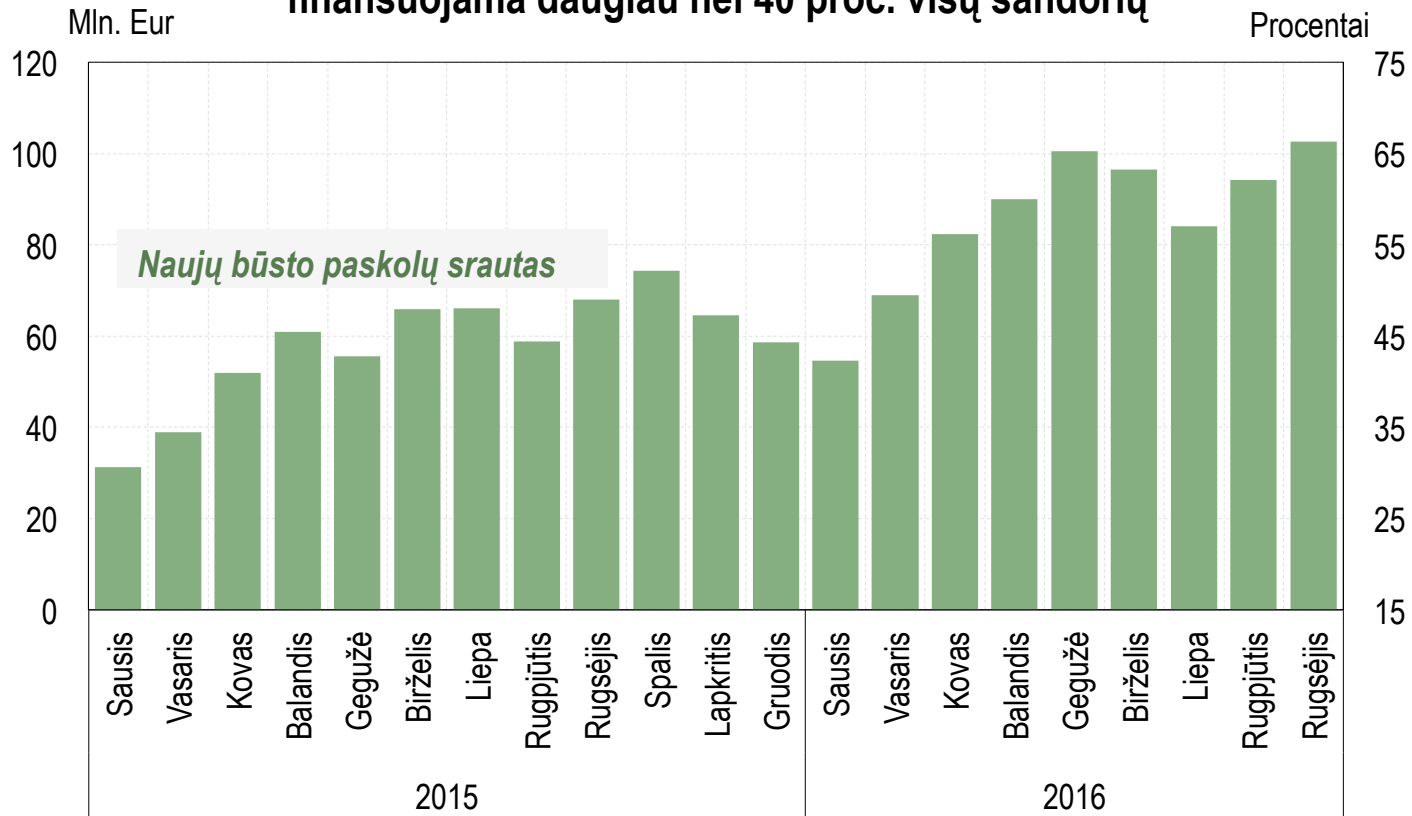

Šaltiniai: VĮ Registrų centras, Lietuvos statistikos departamentas, UAB „Ober-Haus“ ir Lietuvos banko skaičiavimai

Kreditavimo vaidmuo būsto rinkoje didėja

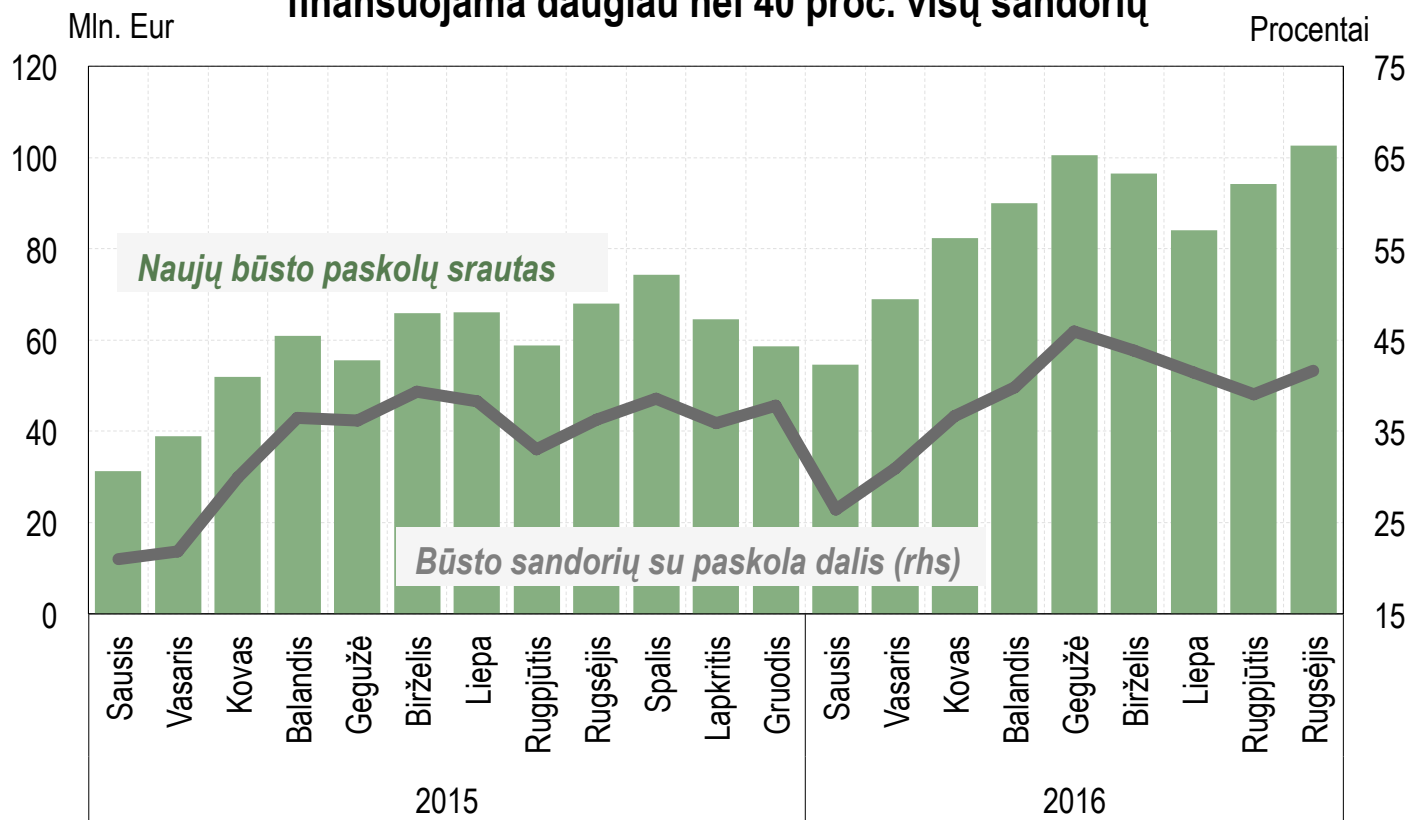
2016 m. būsto paskolos augo sparčiai, jomis buvo finansuojama daugiau nei 40 proc. visų sandorių

Kreditavimo vaidmuo būsto rinkoje didėja

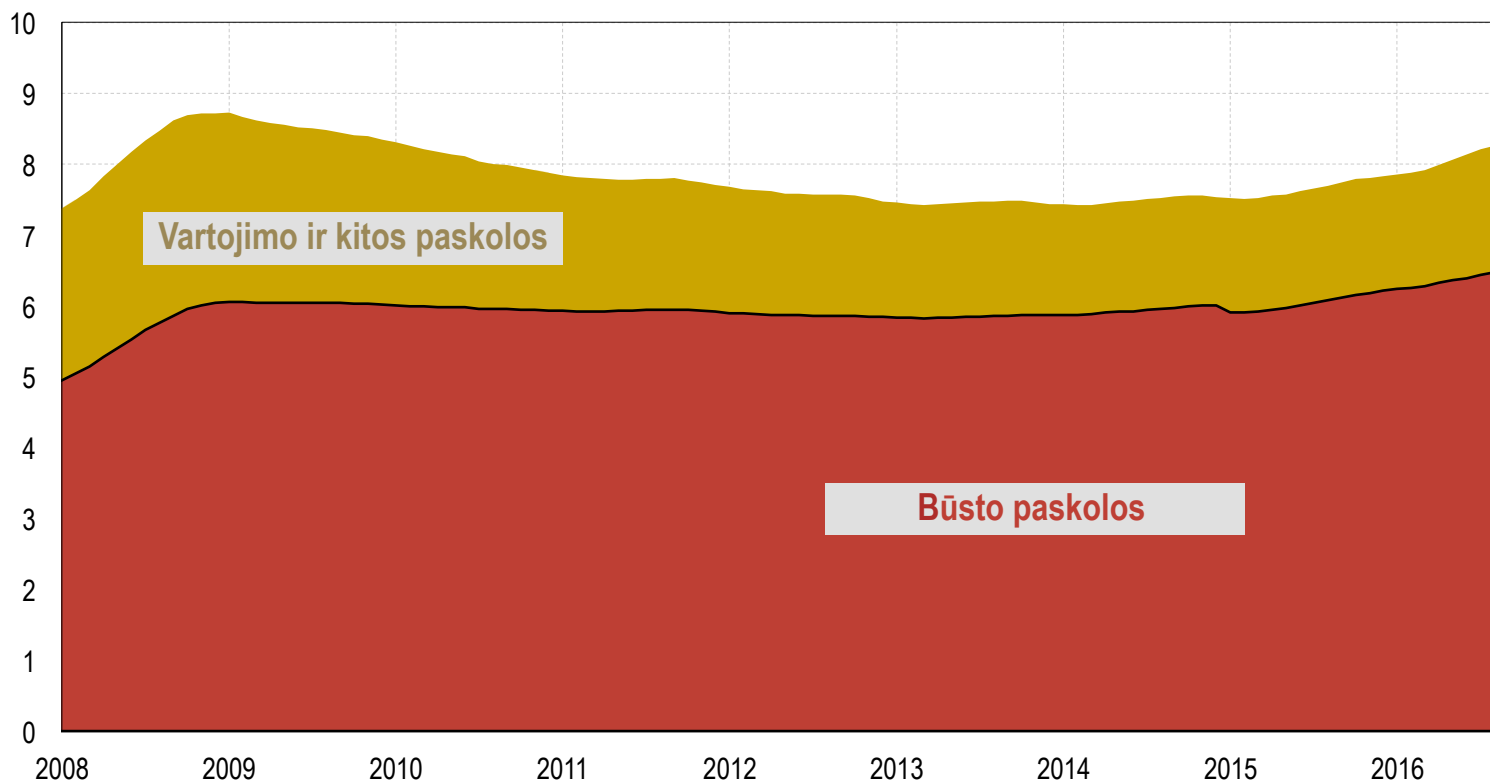
2016 m. būsto paskolos augo sparčiai, jomis buvo finansuojama daugiau nei 40 proc. visų sandorių

Būsto paskolų portfelis jau perkopė iki krizės buvusį lygį

Kredito įstaigų namų ūkiams suteiktų paskolų portfelis, Mrd. Eur

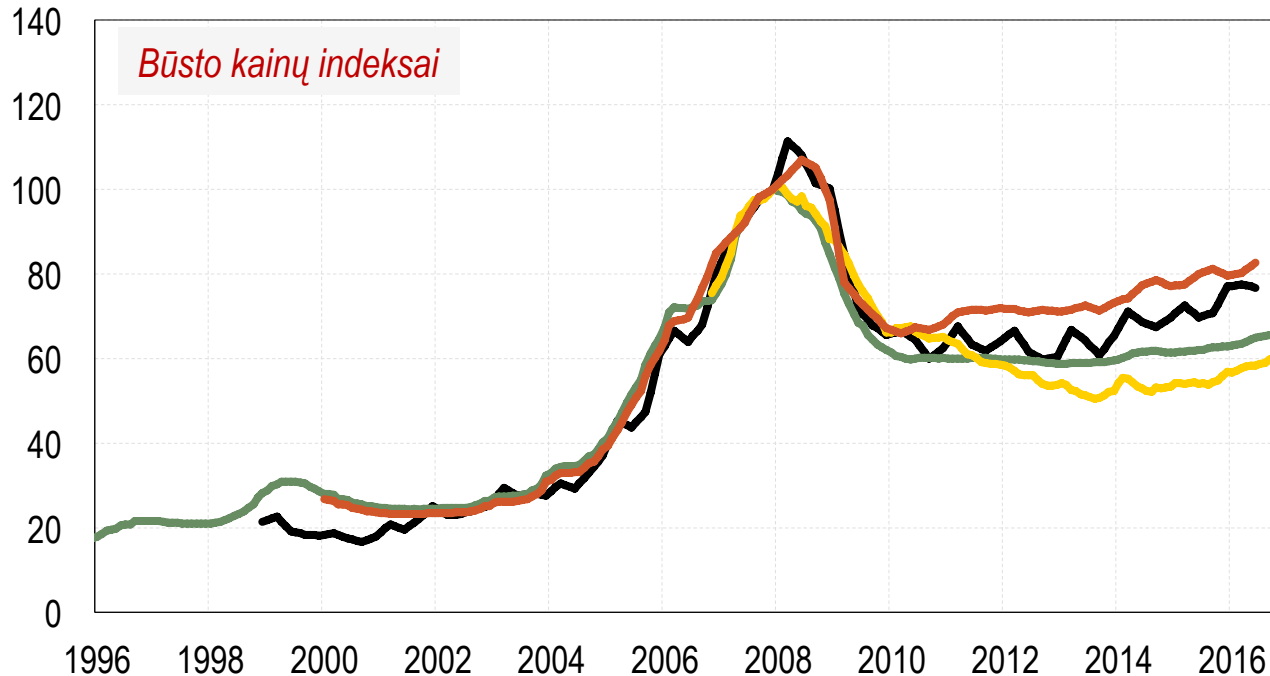

Šaltinis: Lietuvos bankas

Indeksų pokyčiai skirtingi, tačiau visi rodo kainų kilimą

Indeksas, 2007 m. = 100

- VŠĮ Registrų centro parduotų (registruotų) būstų kainų indeksas
- UAB „Ober-Haus“ Lietuvos didmiesčių butų kainų indeksas
- „Aruodas.lt“ Lietuvoje parduodamų butų vidutinės kainos
- Statistikos departamento būsto kainų indeksas

Statistikos departamentas: 3,4 %

UAB „Ober-Haus“: 5,0 %

„Aruodas.lt“: 8,7 %

Registrų centras: 10,0 %

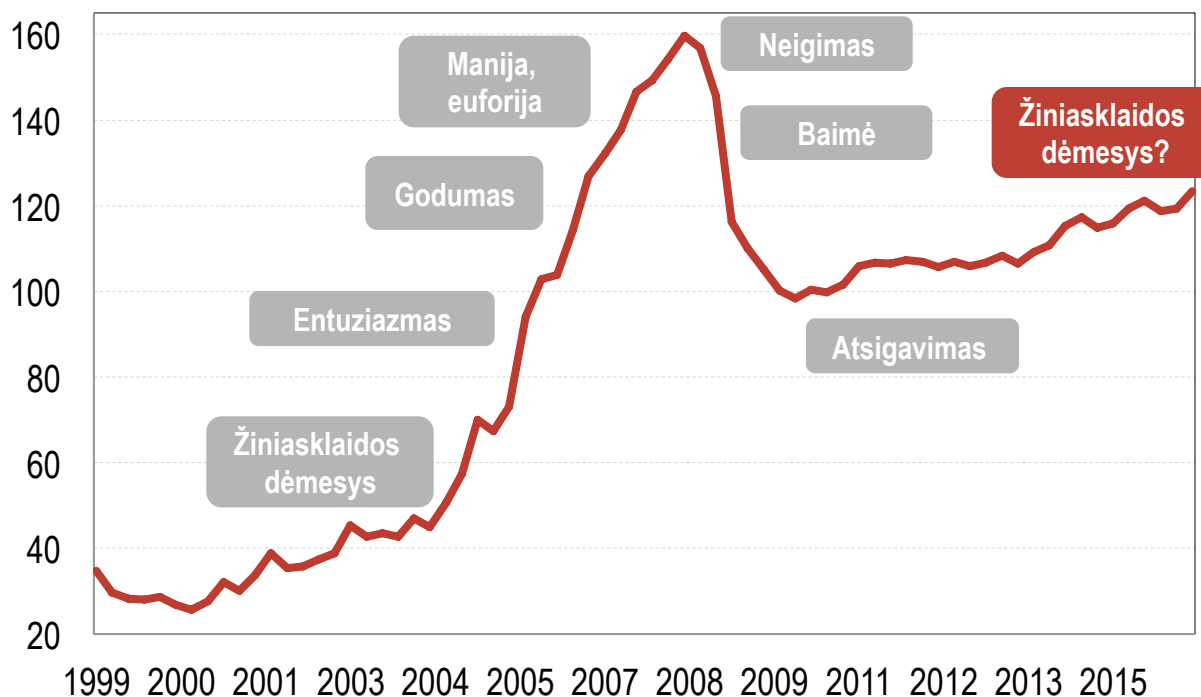

Būsto kainų burbulo nėra, tačiau rinka šyla

Būsto kainų Lietuvoje indeksas 1999–2016 m. ir spekuliacinio kainų burbulo fazės pagal *Rodrigue* modelį

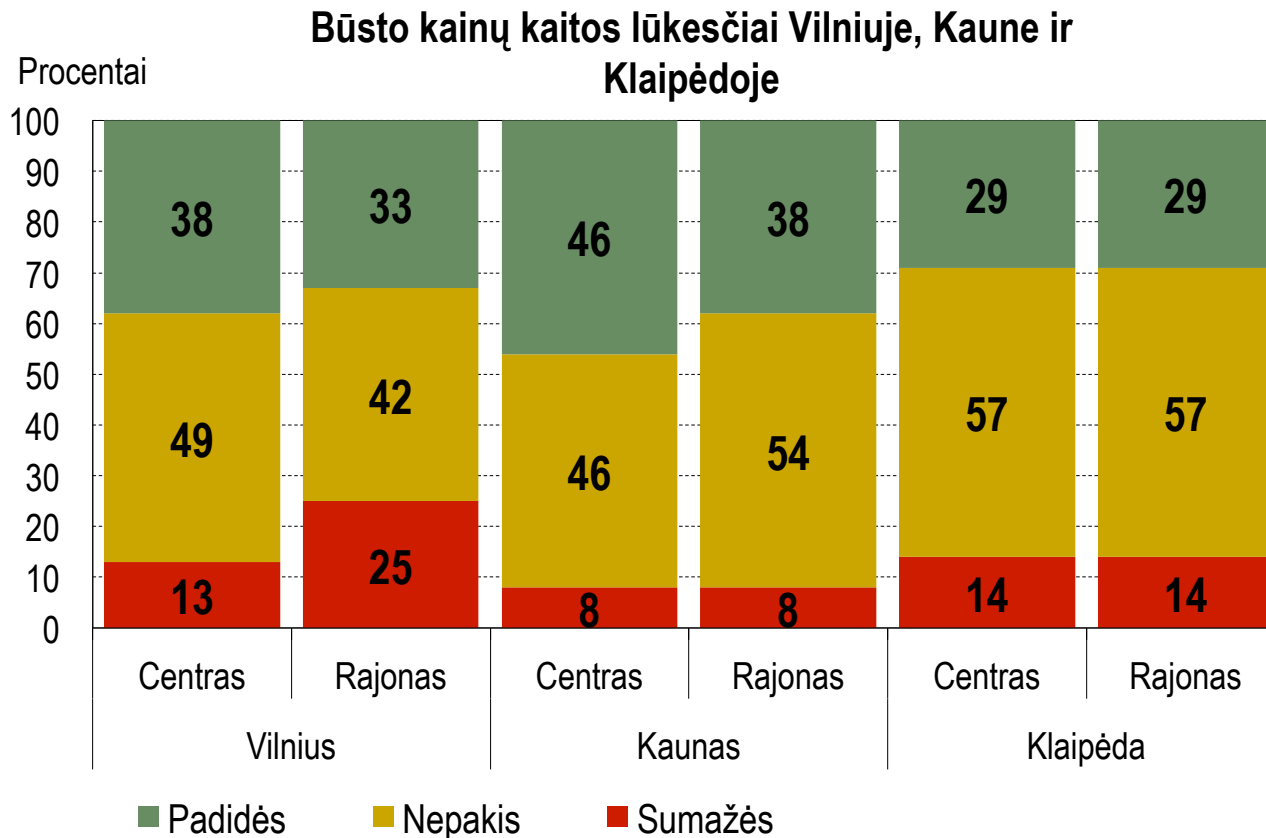
Indeksas, 2005 m. = 100

Šaltinis: VŠĮ Registrų centras, Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lūkesčiai dėl kainų kilimo per ateinančius 12 mėn. – subalansuoti

Šaltinis: Lietuvos banko nekilnojamojo turto rinkos dalyvių apžvalga

Esant rinkos perkaitimo požymiams, Lietuvos bankas reaguotų

Anticiklinis kapitalo rezervas

Atsakingojo skolinimo nuostatai

15 % pradinis įnašas

Vidutinės paskolos įmokos ir pajamų santykis – 40 %

Maksimali paskolos trukmė – 30 m.

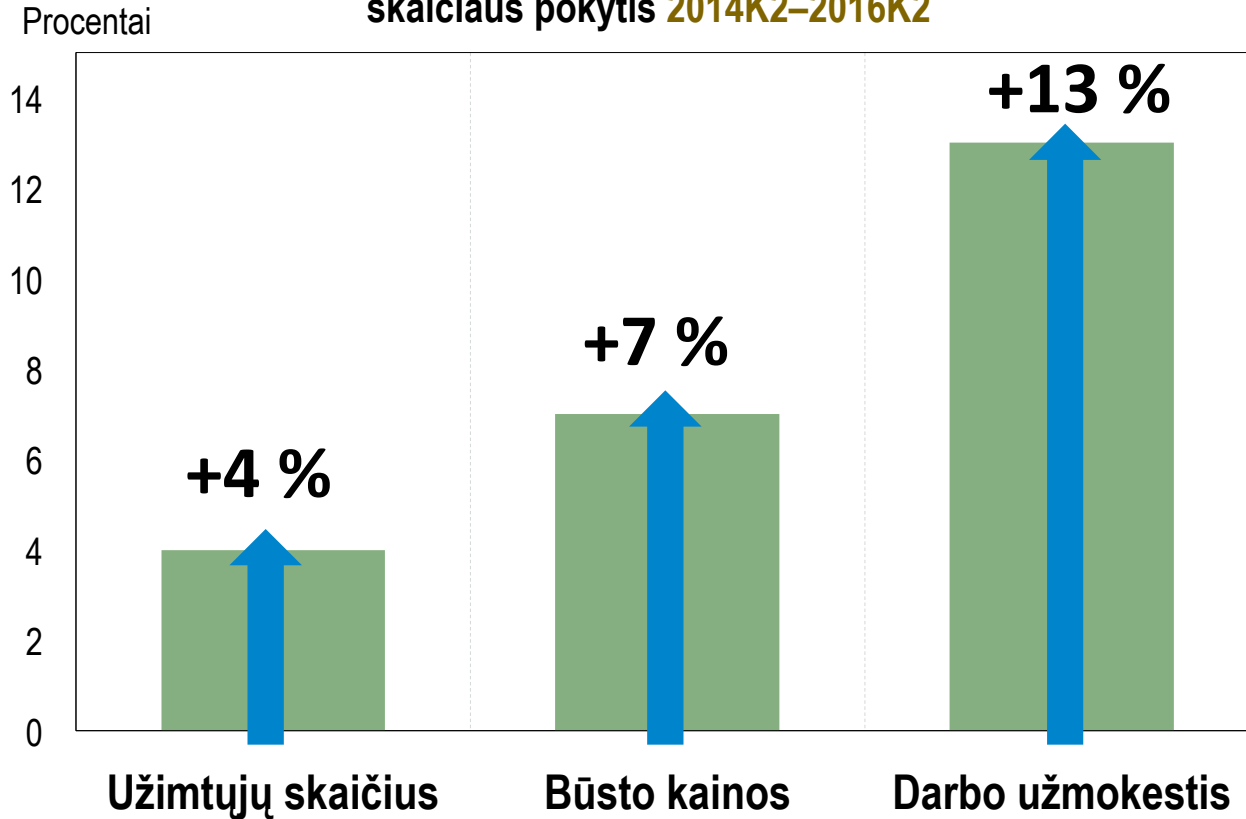

KAS LEMIA AUGANČIĄ PAKLAUSĄ BŪSTUI?

Gyventojų pajamoms augant sparčiau nei būsto kainos, būsto įperkamumas didėjo (I)

Darbo užmokesčio, būsto kainų ir užimtųjų
skaičiaus pokytis 2014K2–2016K2

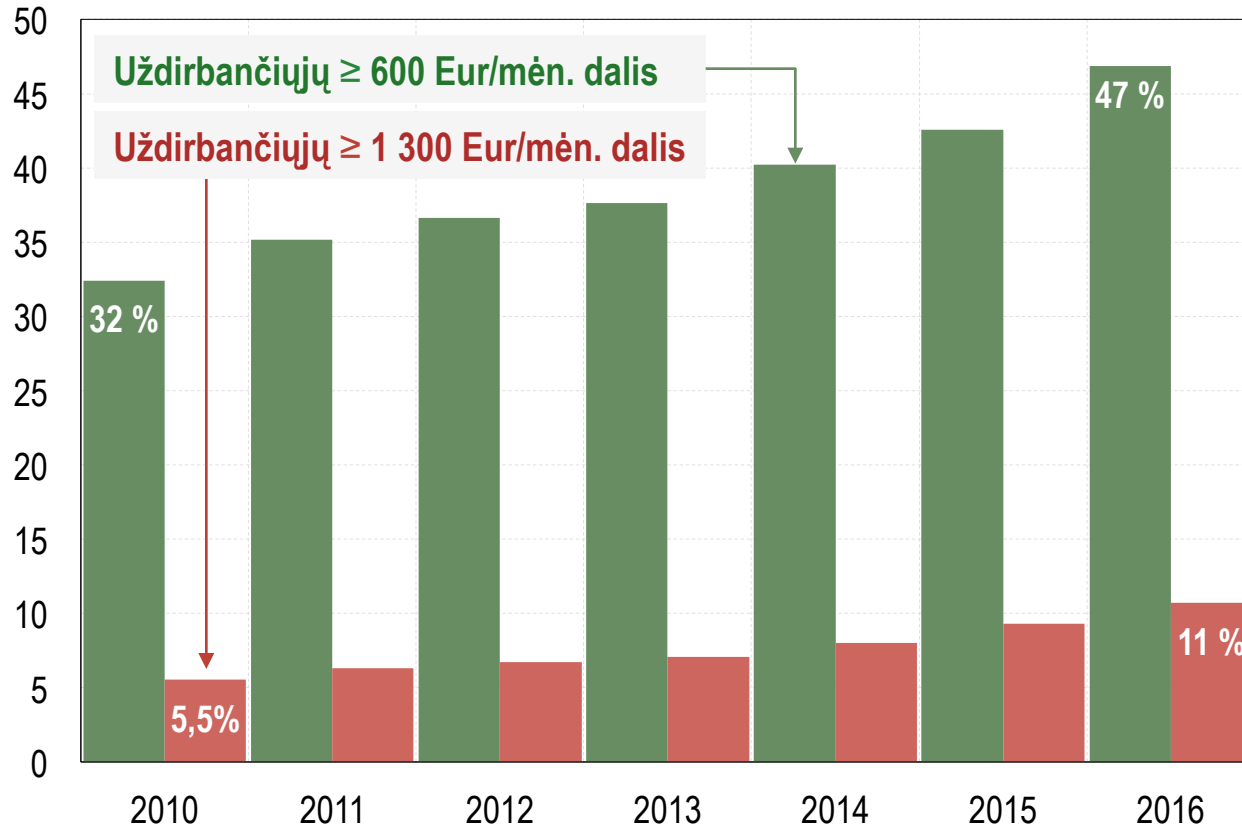

Pastaba: lyginami 2016 m. II ketv. ir 2014 m. II ketv. duomenys.

Gyventojų pajamoms augant sparčiau nei būsto kainos, būsto įperkamumas didėjo (II)

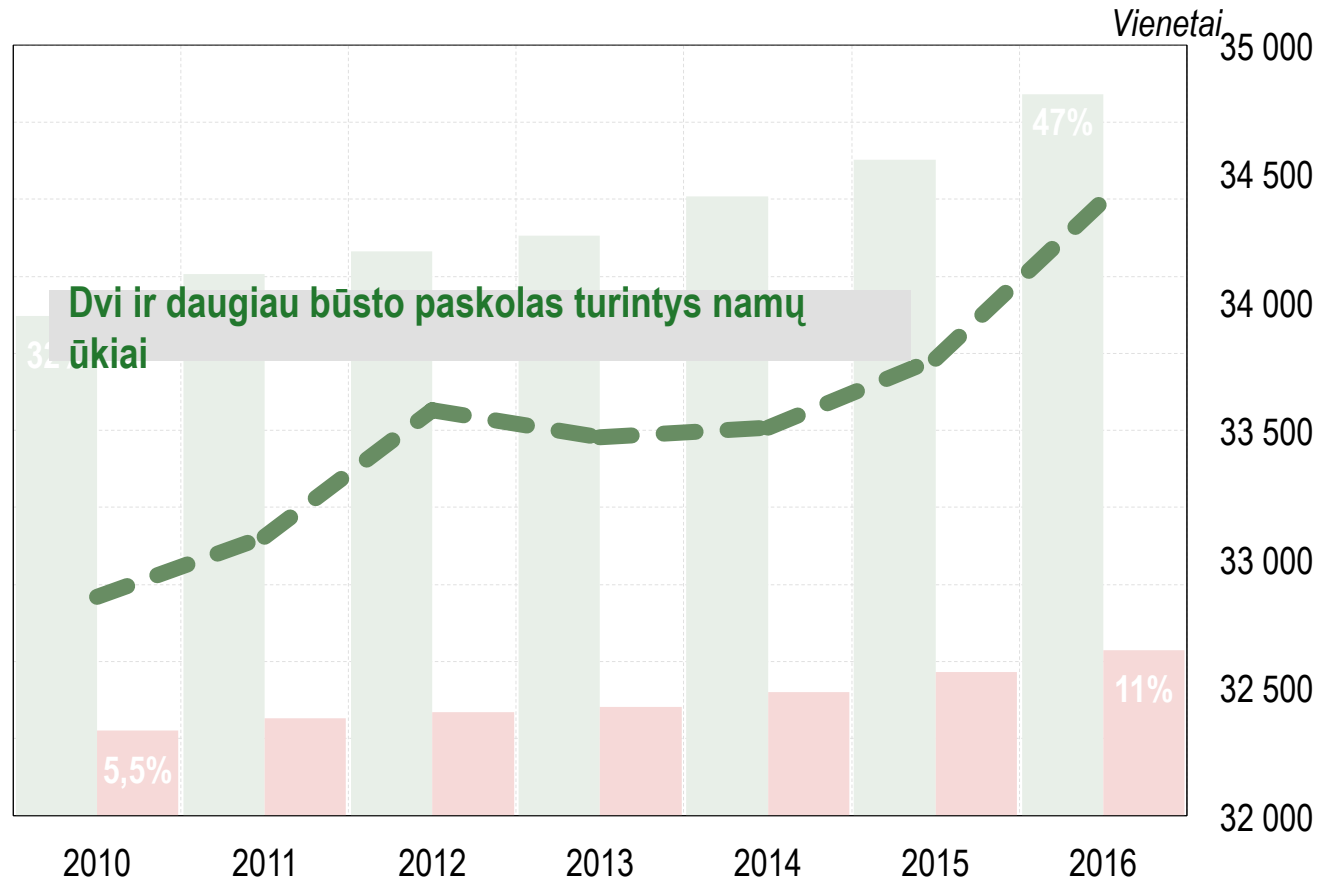
Procentai

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

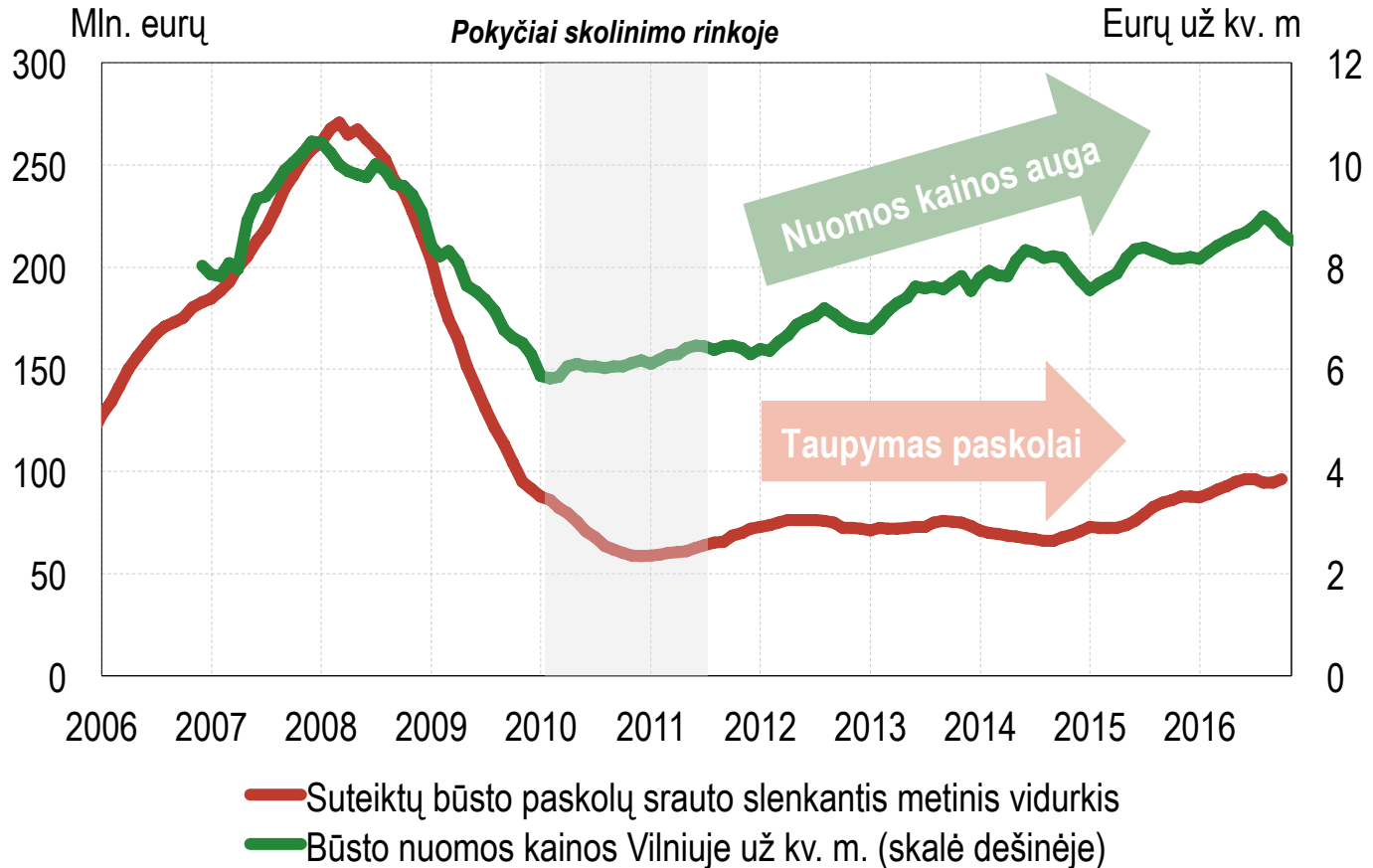
Gyventojų pajamoms augant sparčiau nei būsto kainos, būsto įperkamumas didėjo (III)

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Po krizės sugriežtėjus paskolų išdavimui, jaunimui prireikė laiko pradiniam įnašui sukaupti

Šaltiniai: „Aruodas.lt“ ir Lietuvos banko skaičiavimai.

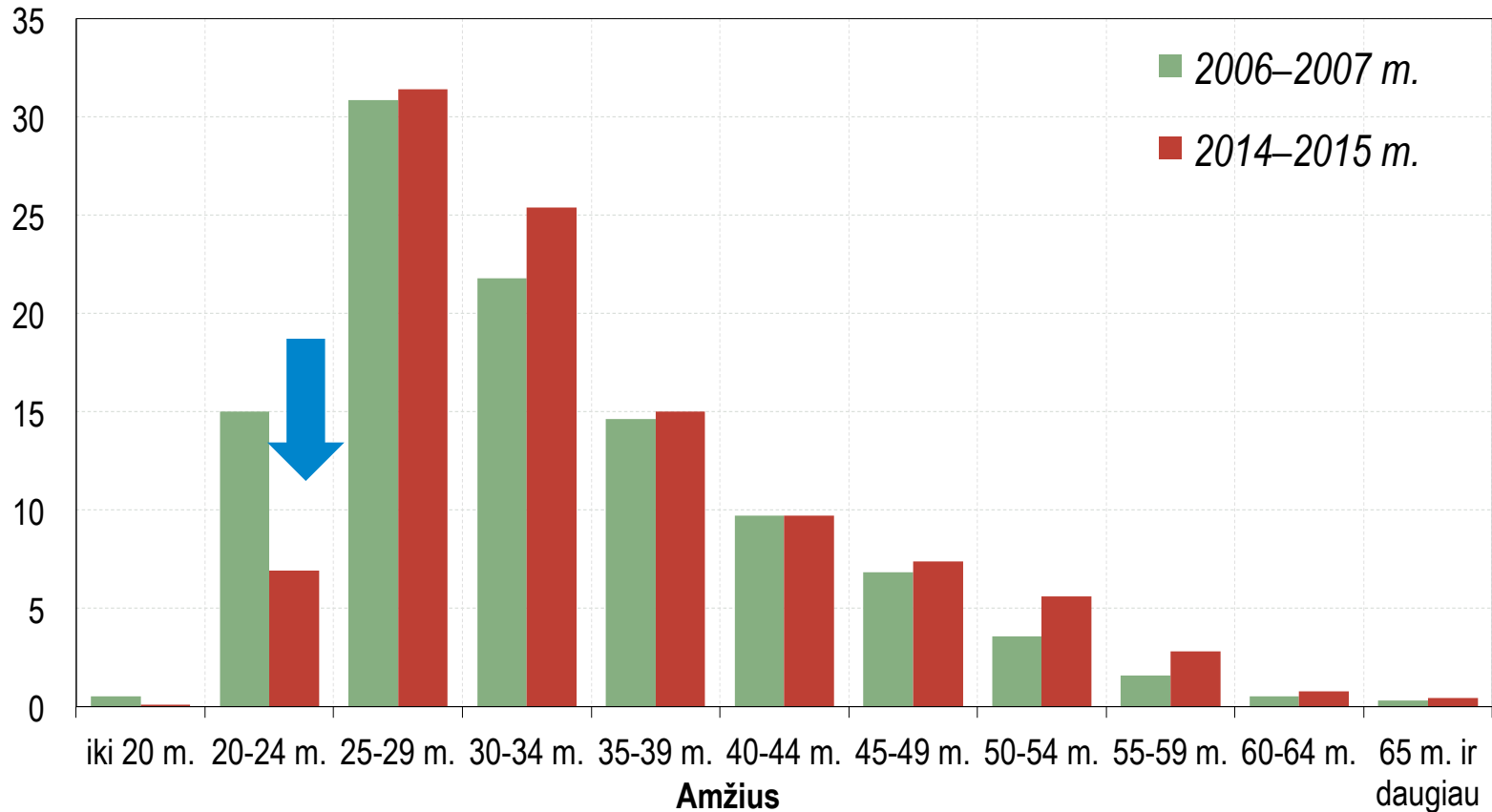

Po krizės sugriežtėjus paskolų išdavimui, jaunimui prireikė laiko pradiniam įnašui sukaupti

Procentai

Būsto paskolų gavėjų amžiaus struktūra keičiasi

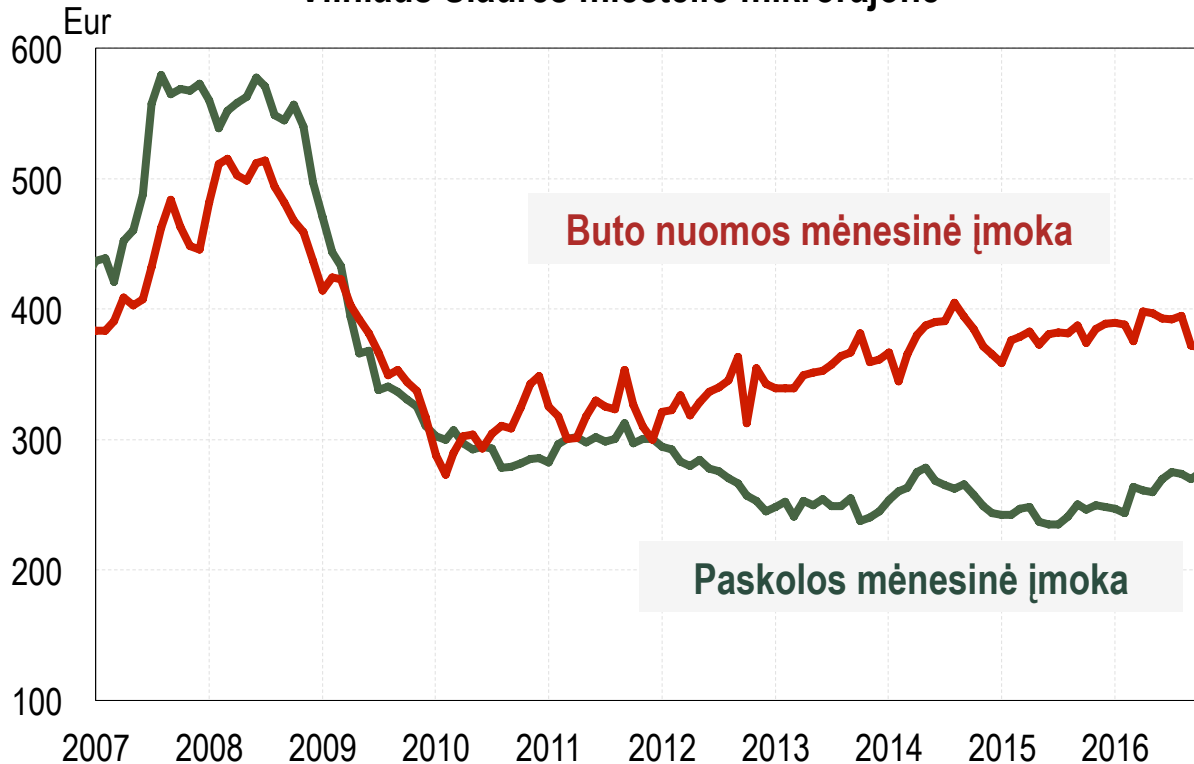

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Mažų palūkanų aplinkoje daugėja paskatų pirkti būstą su paskola, o ne jį nuomotis

Apskaičiuotos vidutinės nuomos ir paskolos įmokos per mėnesį už 50 kv. m. ploto butą Vilniaus Šiaurės miestelio mikrorajone

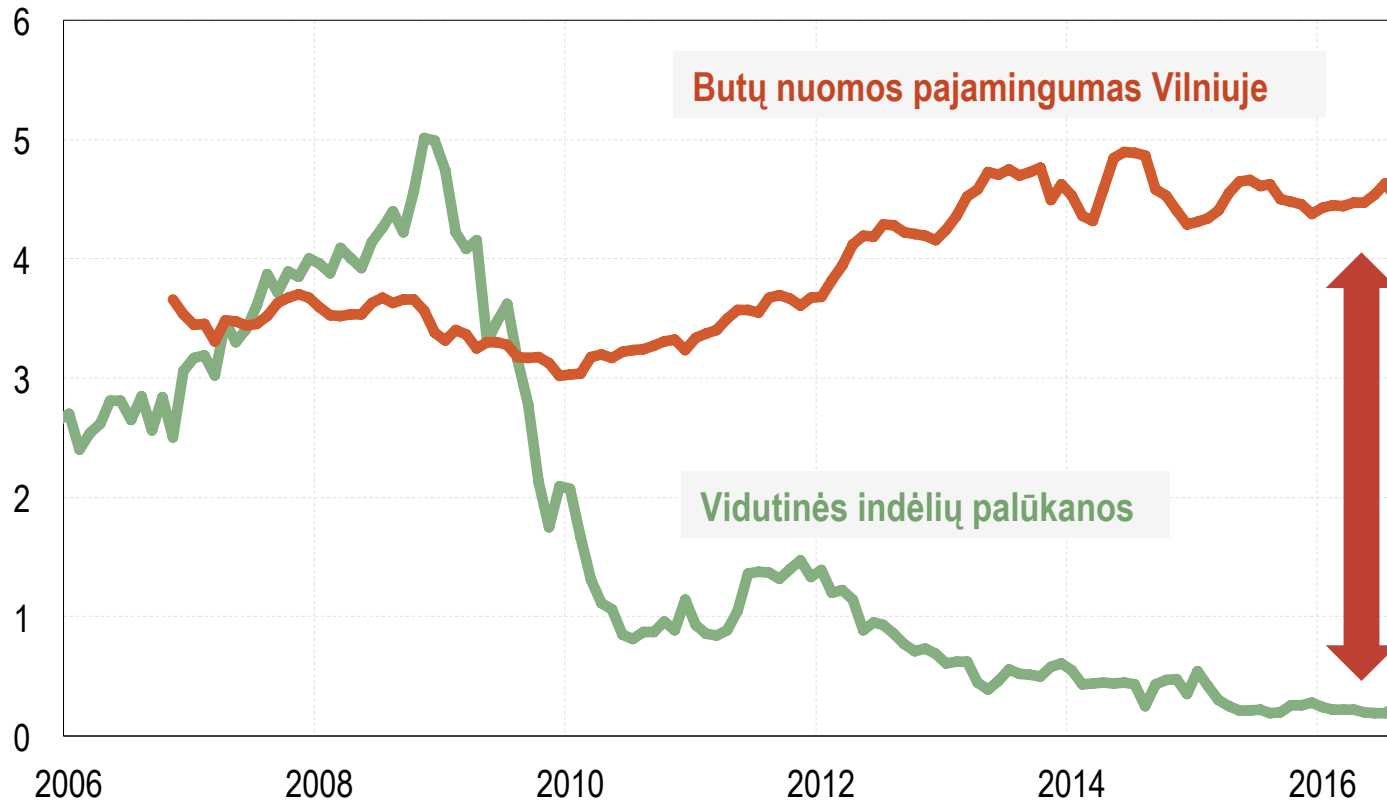
Šaltiniai: "Aruodas.lt" ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: mėnesinė būsto paskolos įmoka apskaičiuojama darant prielaidą, kad įsigyjamas 50 kv. m. būstas turintis 15 proc. pradinį įnašą ir naudojant vidutinę kredito įstaigų taikomą palūkanų normą naujoms paskoloms atitinkamą mėnesį.

Mažos palūkanos taip pat skatina pirkti būstą investiciniais tikslais

Procentai

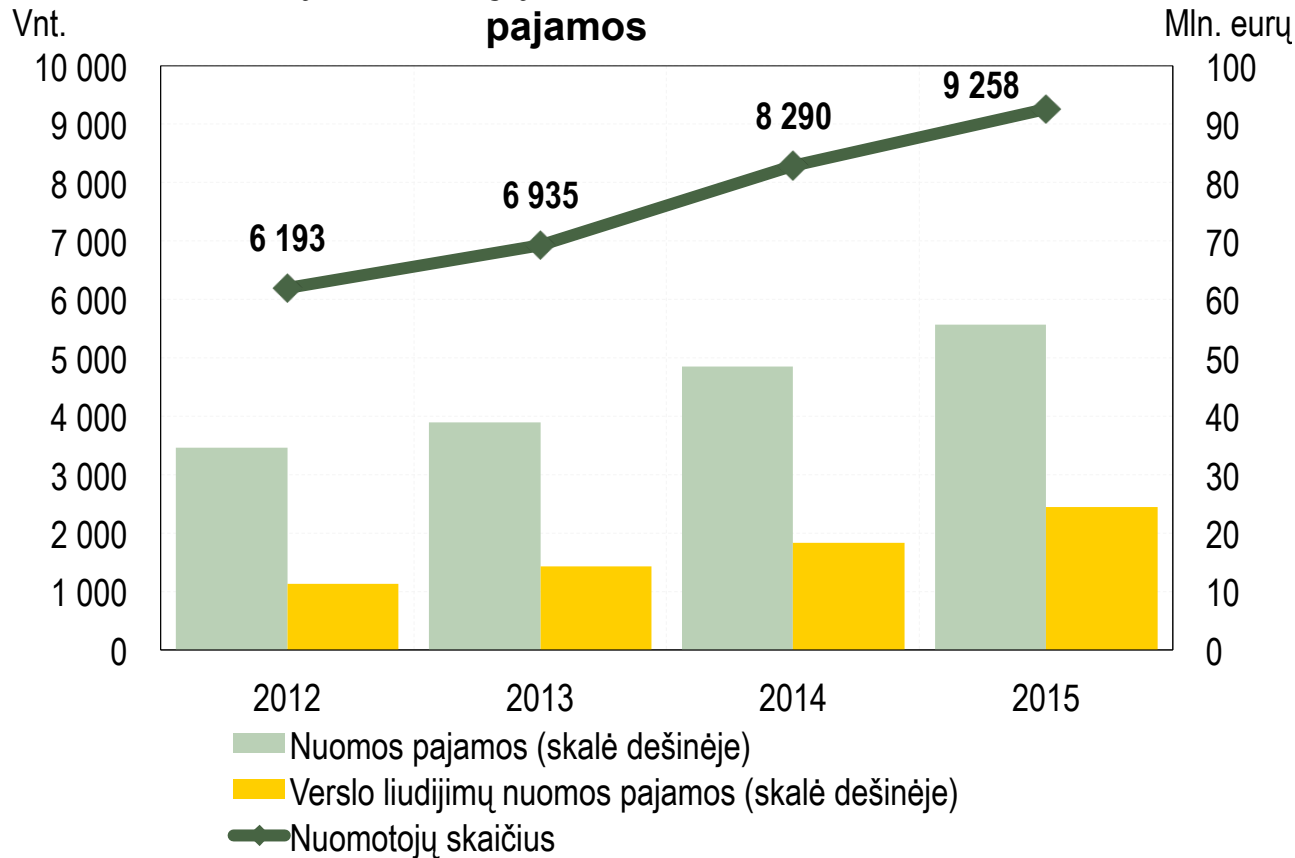
Šaltinis: Lietuvos bankas.

Pastaba: pajamingumas skaičiuojamas kaip už 10 mėn. gaunamų nuomos įmokų (atskaičius 15 % pelno mokestį) ir buto pardavimo kainos santykis, remiantis „Aruodas.lt“ duomenimis.

Mažos palūkanos taip pat skatina pirkti būstą investiciniais tikslais

Butų nuomotojų skaičius ir nuomos pajamos

**Oficialių
nuomotojų
skaičius
2012–2015 m.
+50 %**

**Antrinių būstų
Vilniuje
12 %
viso būstų fondo**

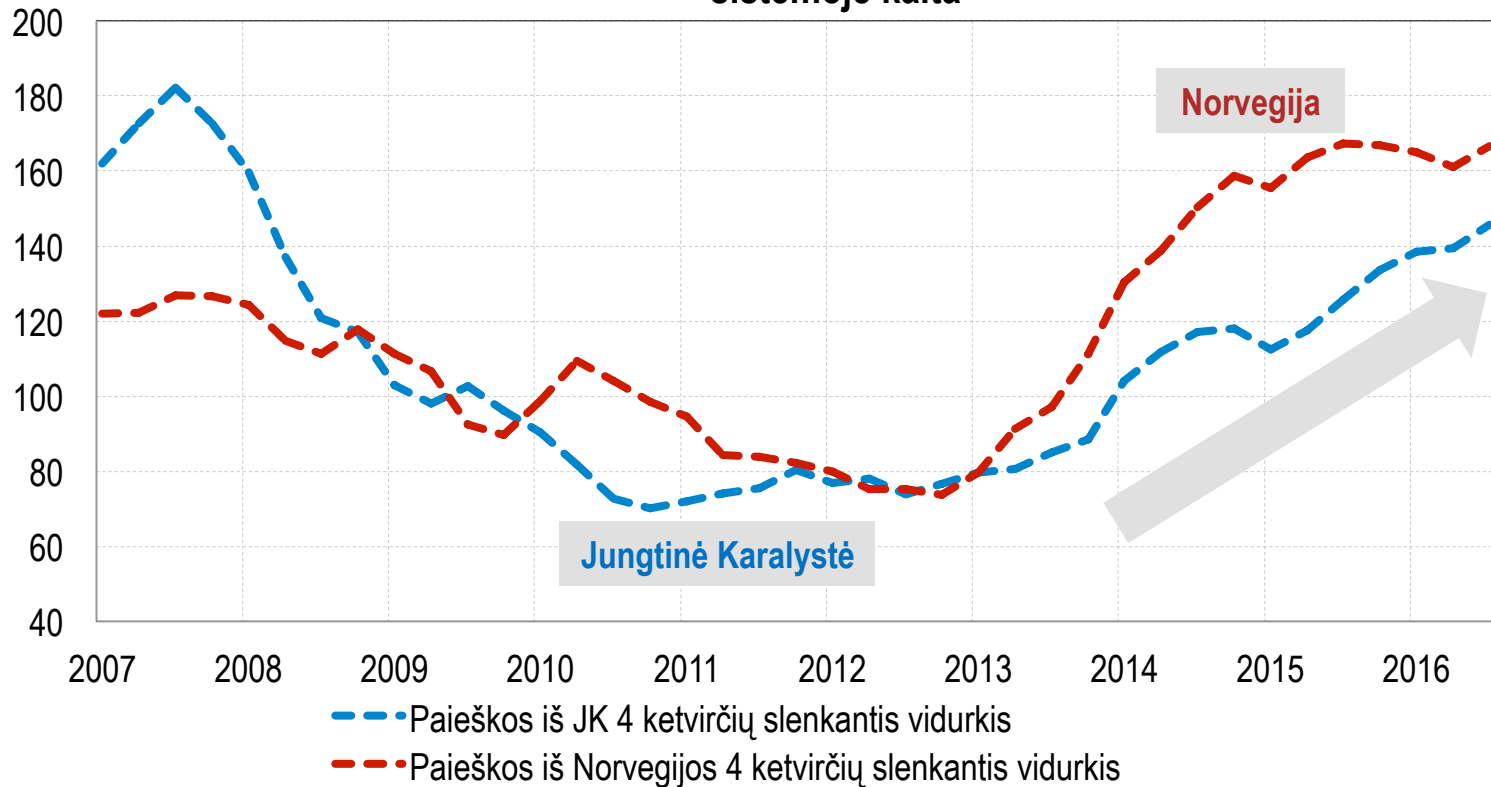
Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija ir VĮ Registrų centras.

Galima ir emigrantų įtaka būsto rinkos raidai

Frazės „butai“ paieškos iš JK ir Norvegijos „Google“ sistemoje kaita

Indeksas, 2009 m. = 100

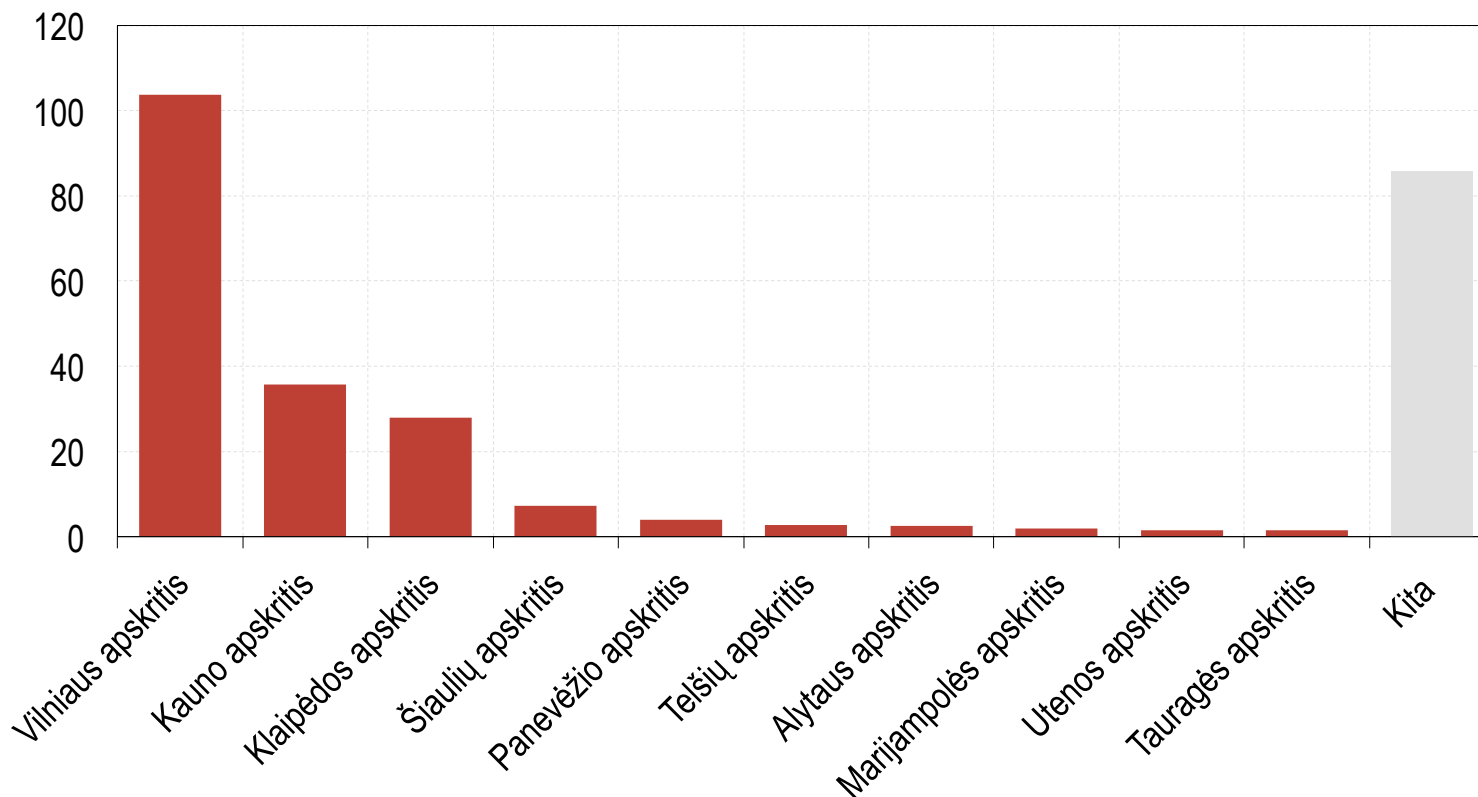
Šaltiniai: „Google“ ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Trečdalis naujai išduodamų ir pusė viso būsto paskolų portfelio – Vilniaus regione

2016 m. trečiąjį ketvirtį bankų suteiktų naujų būsto paskolų srautas pagal apskritis

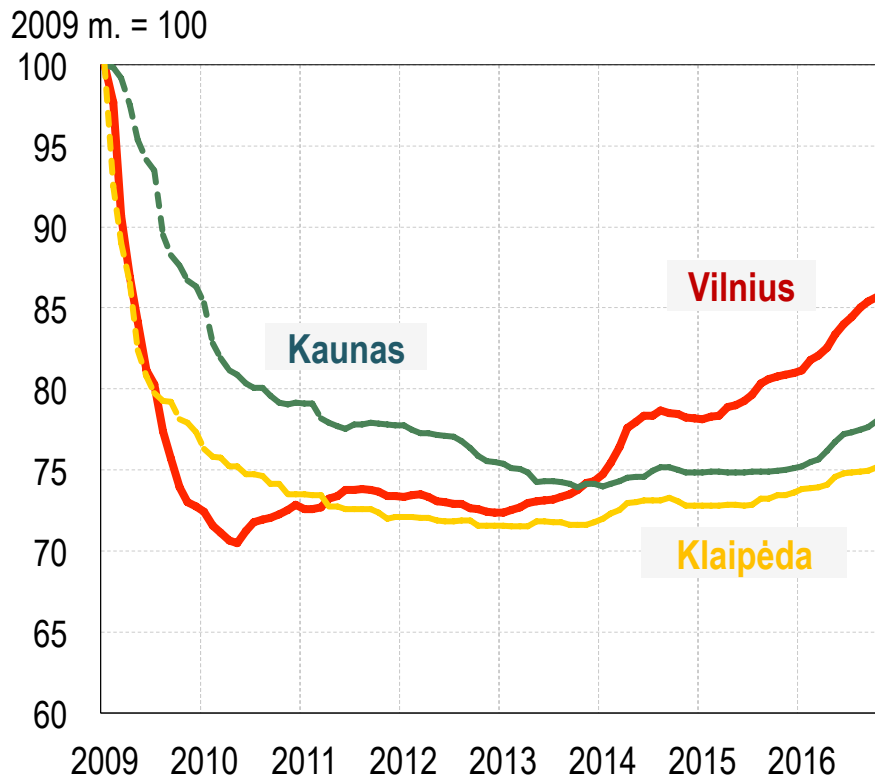
mln. Eur

Vilniuje būsto rinką veikia papildomi veiksniai

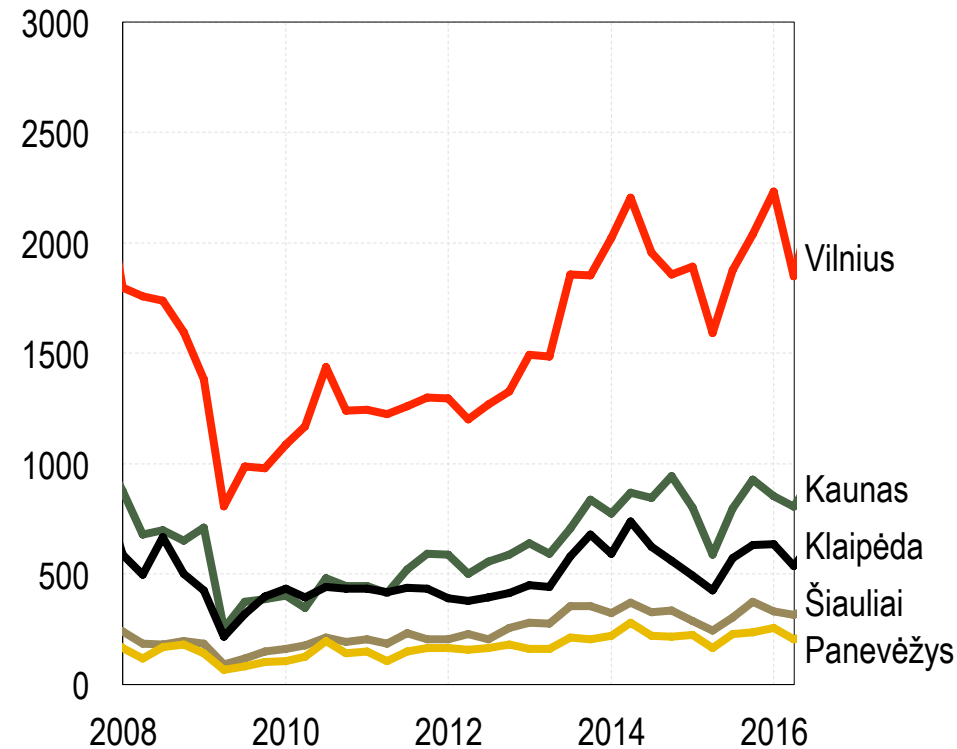
Butų kainos Vilniuje pastaruoju metu pasižymėjo spartesniu augimu

Šaltinis: UAB „Ober-Haus“.

Būsto sandorių skaičius didžiuosiuose Lietuvos miestuose

Sandorių skaičius per ketvirtį

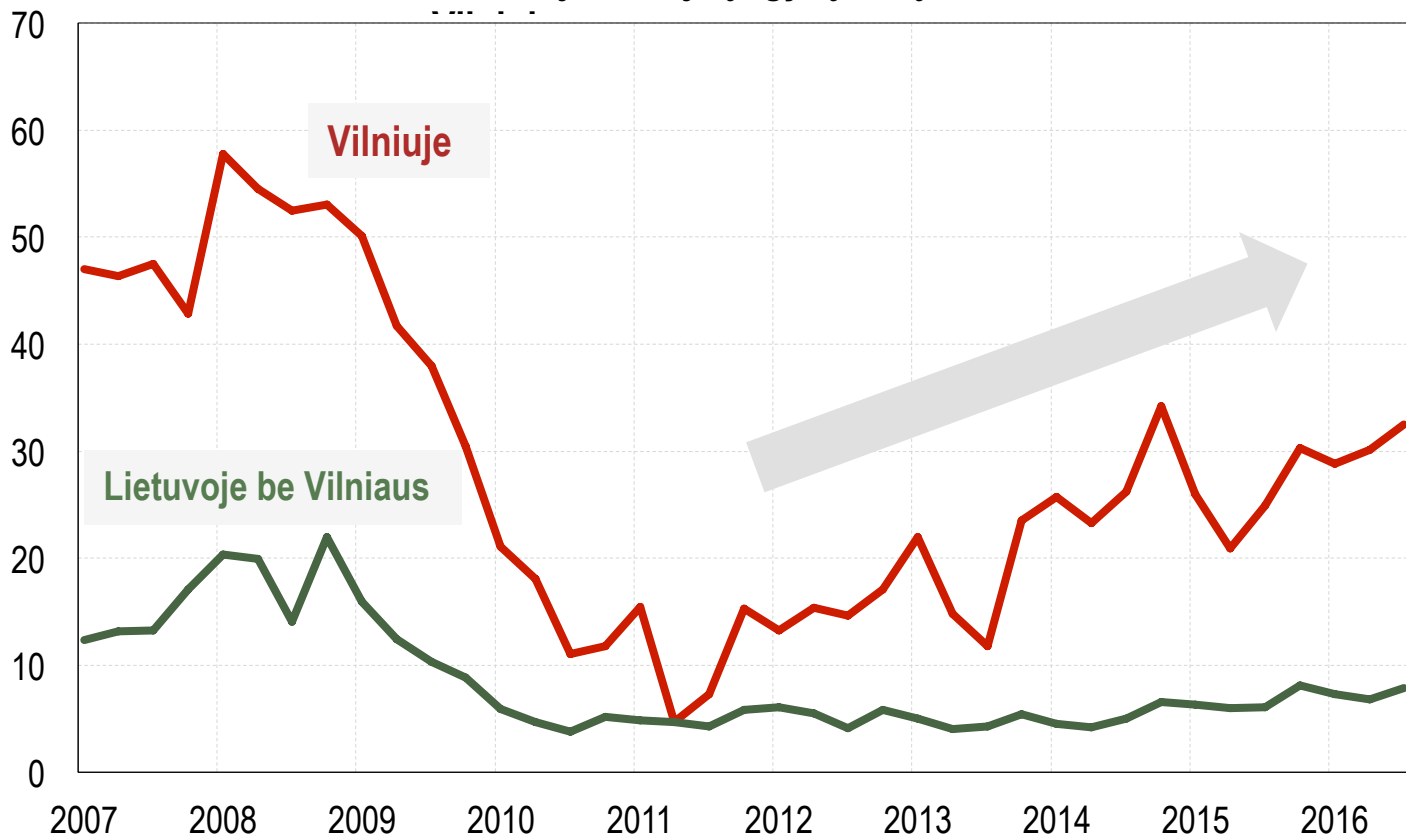
Šaltinis: VĮ Registrų centras.

Vis daugiau butų Vilniuje parduodama pirminėje rinkoje

Procentai

Pirminėje rinkoje įsigytų butų dalis

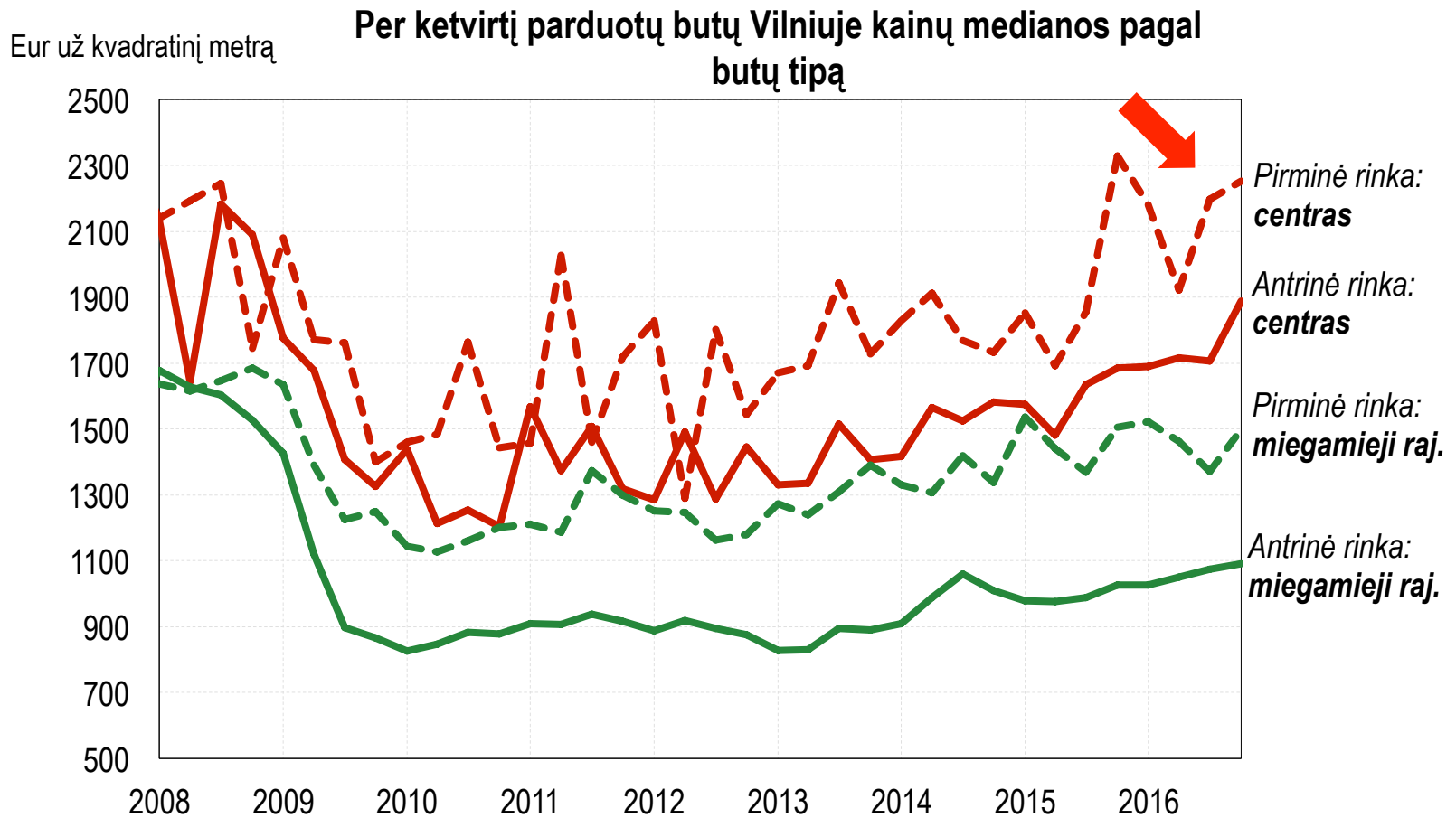

Šaltiniai: VŠĮ Registrų centras ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Brangesni projektai didino būsto kainas Vilniaus centre, tačiau brango ir butai miegamuosiuose rajonuose

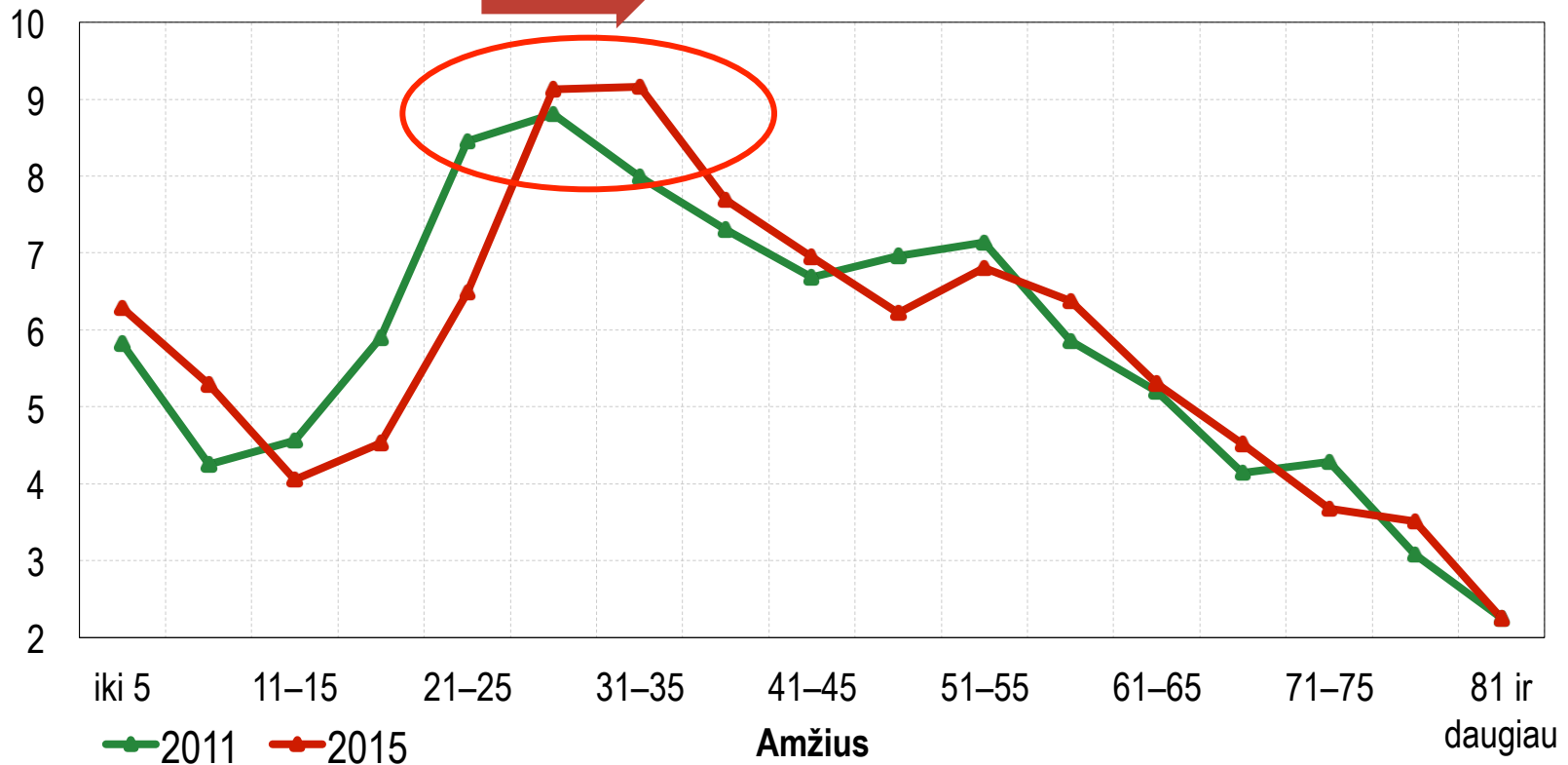
Šaltinis: VĮ Registrų centras.

Vilniuje paklausą skatina išaugusi jaunimo dalis

Išaugo 25–35 m. amžiaus gyventojų dalis

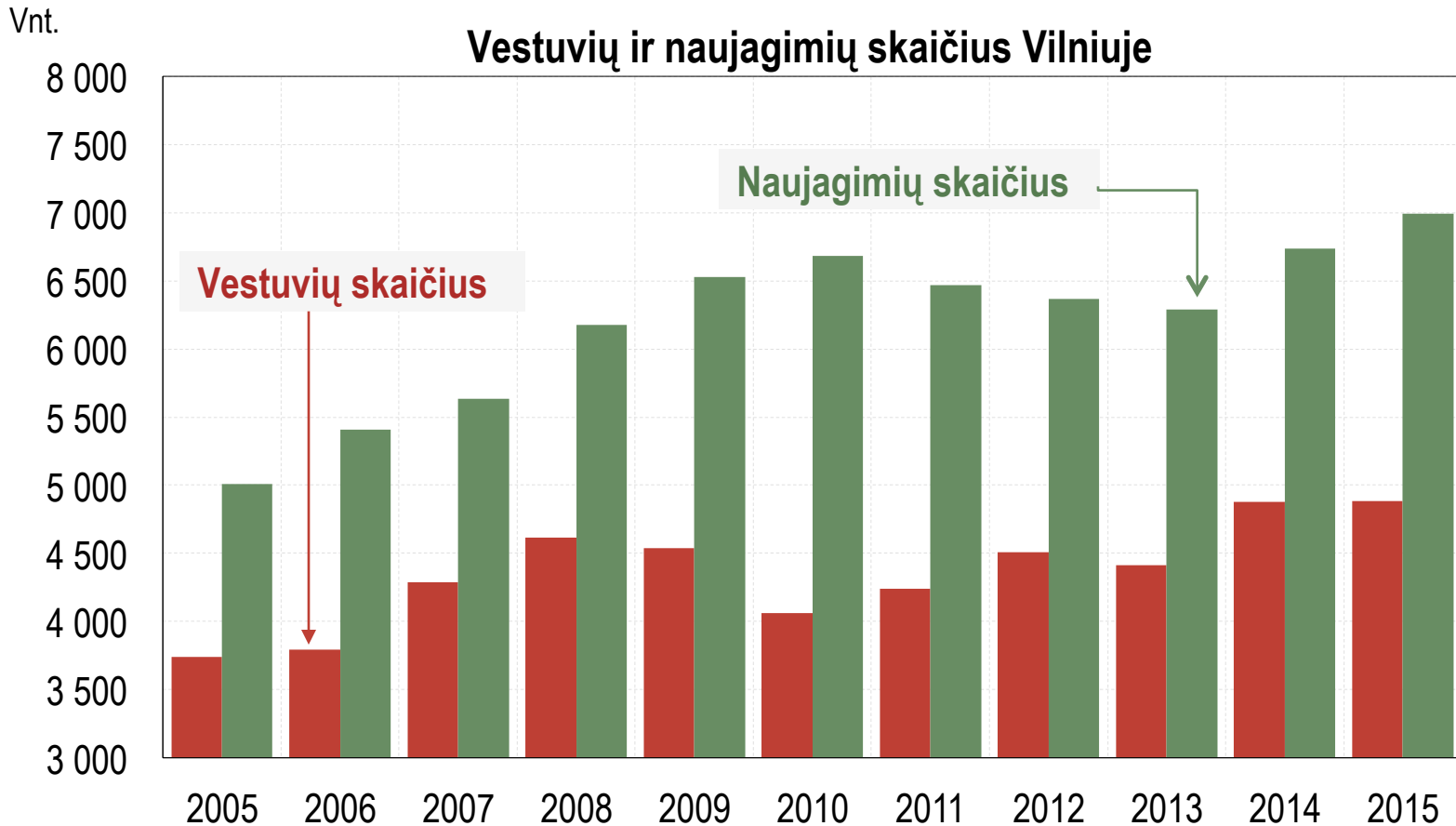
Procentai

Šaltinis: Lietuvos bankas.

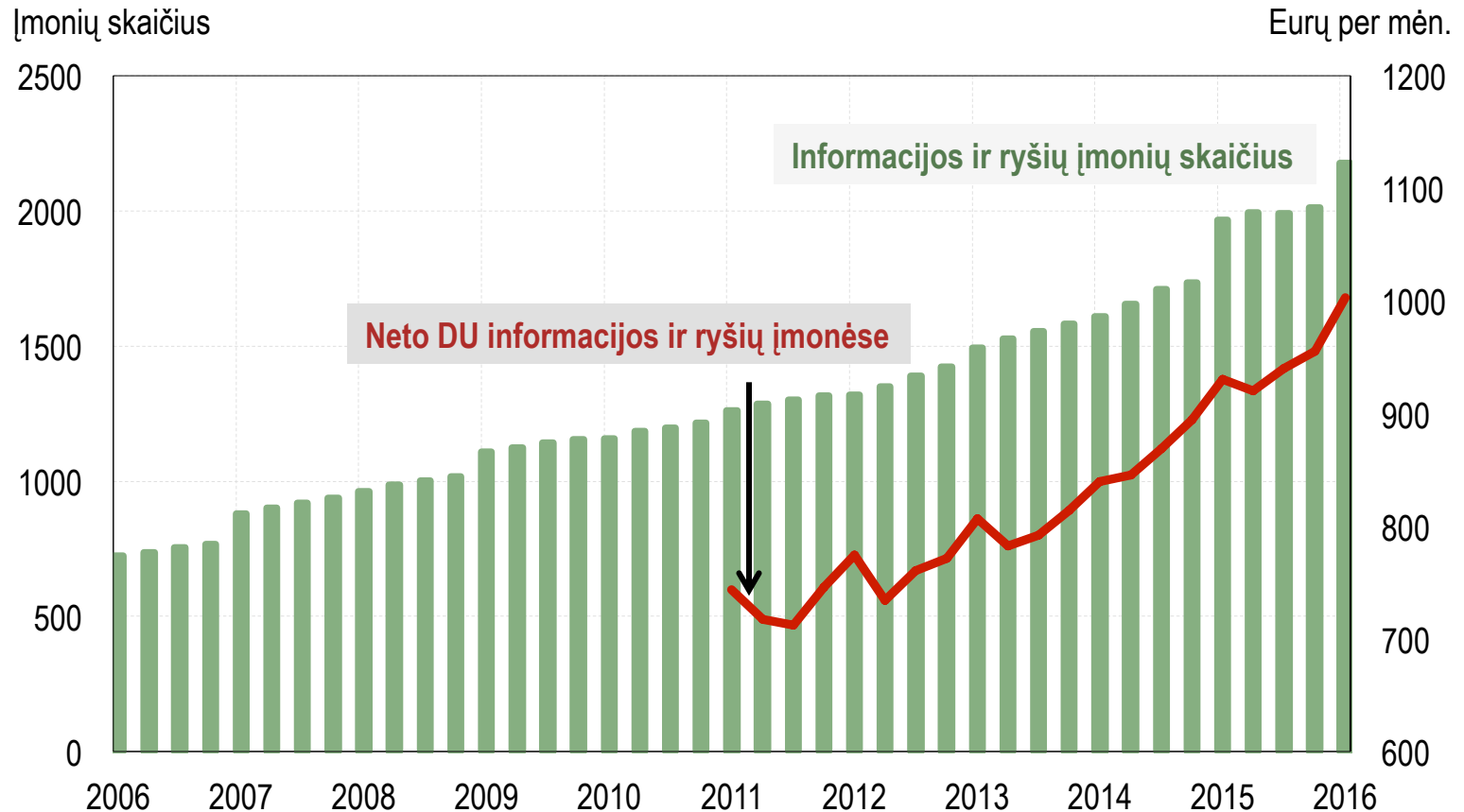
Vilniuje daugėja naujagimių ir naujų šeimų, kurioms paskatos ieškotis nuosavo būsto didesnės

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas.

Vilniuje sparčiai daugėja gerai apmokamų darbo vietų, pvz. – IT sektoriuje

Šaltiniai: Statistikos departamentas.

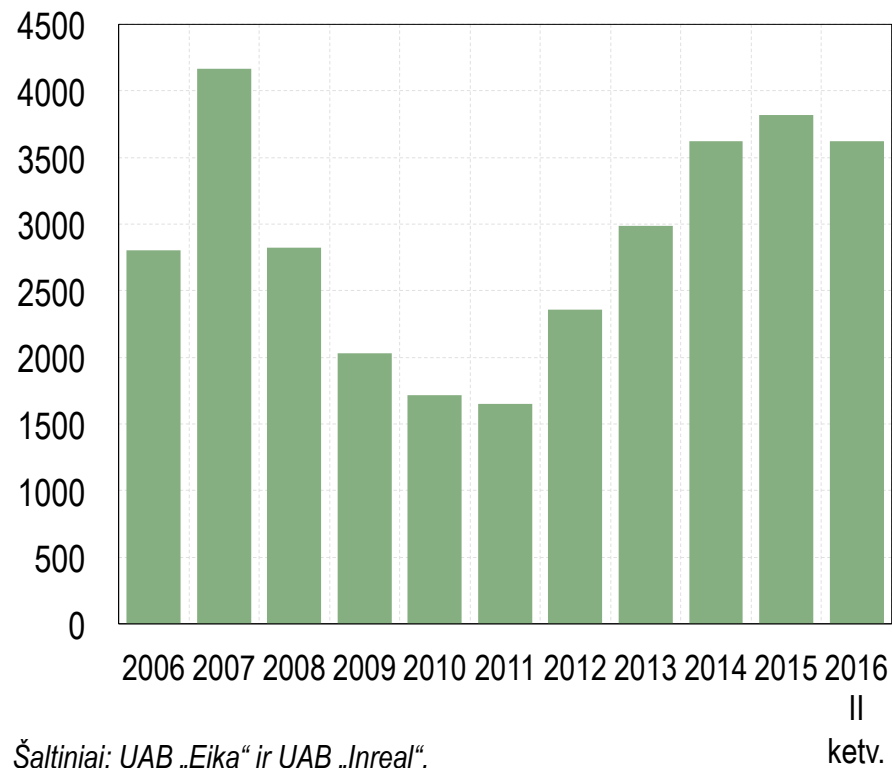
BŪSTO PASIŪLOS KAITA

Būsto pasiūla kol kas nemaža, tačiau aktyvumui tebesant dideliam, staigesni pokyčiai galėtų sukelti disbalansus

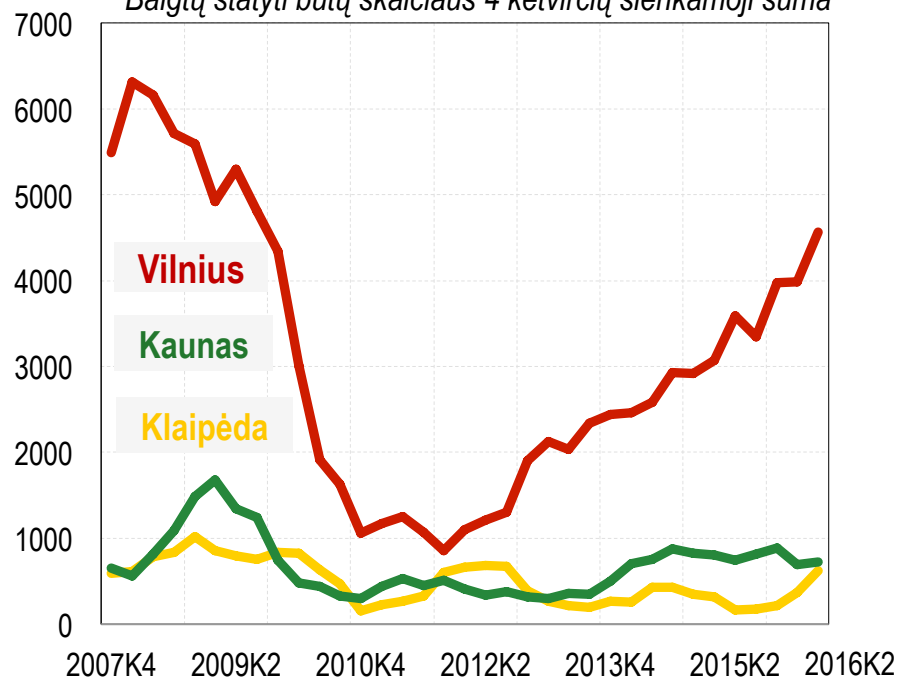
Neparduotų butų skaičius Vilniuje šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra istoriškai didelis

Neparduotų butų skaičius

Vilniuje butų statybos 4 metus sparčiai augo, skatinamos didėjančio pirkėjų aktyvumo

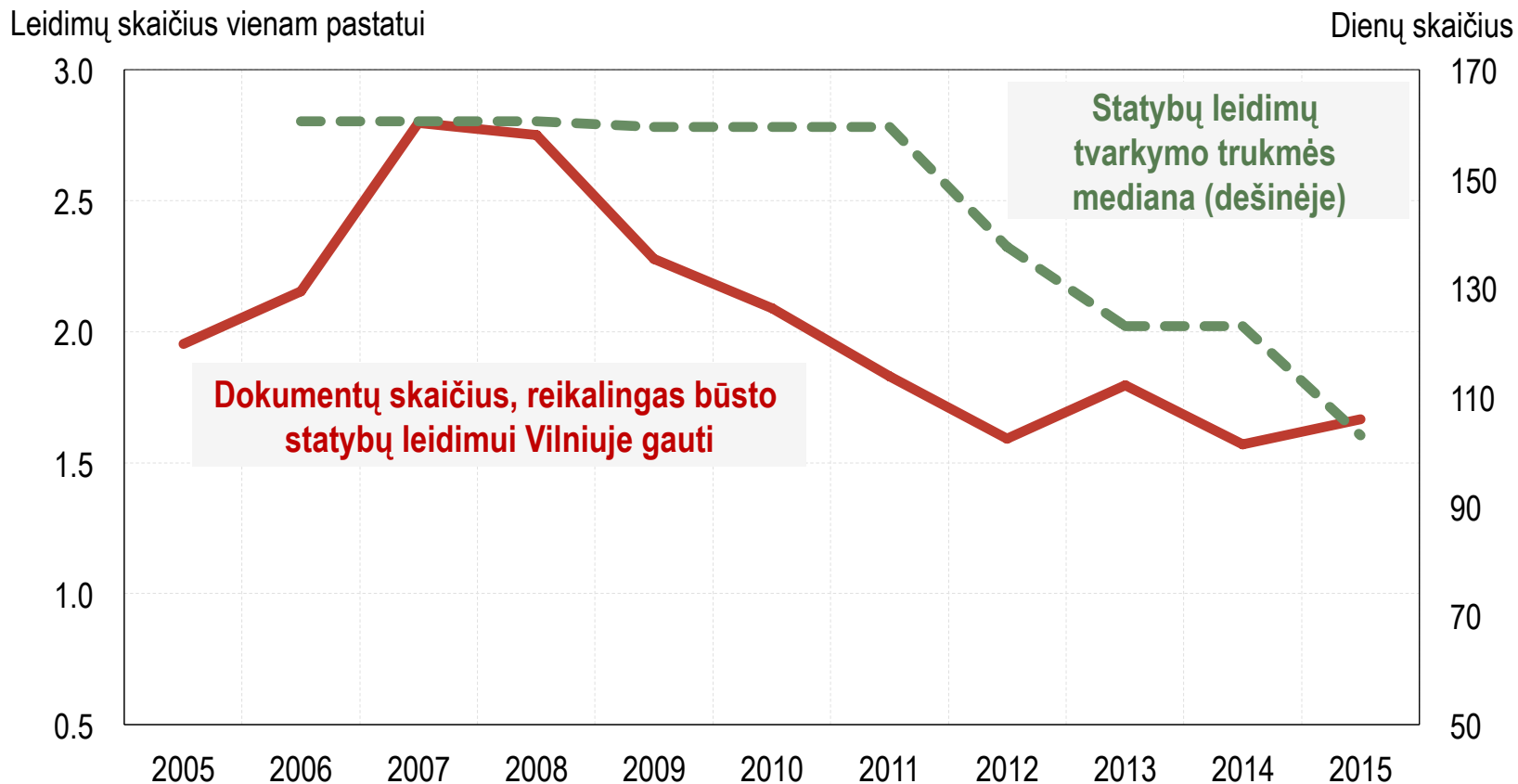
Baigtų statyti butų skaičius 4 ketvirčių slenkamoji suma

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pasiūla tapo lankstesnė

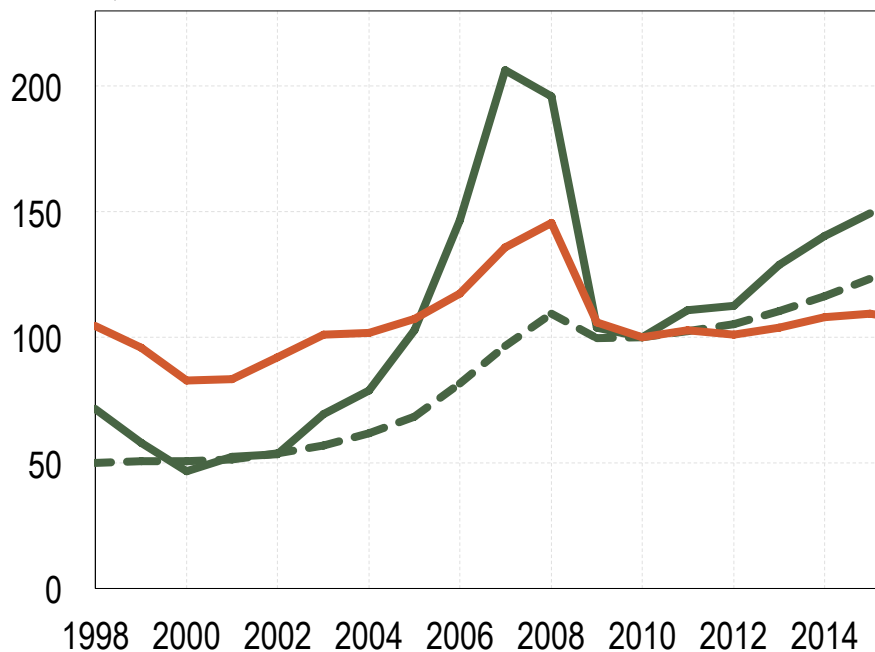
Šaltiniai: Statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Didėjęs našumas statybų sektoriuje nepučia statomų NT objektų kainų

Statybos įmonėse dirbančių asmenų skaičiaus ir jų atlyginimų indeksai

Indeksas, 2010 m. = 100

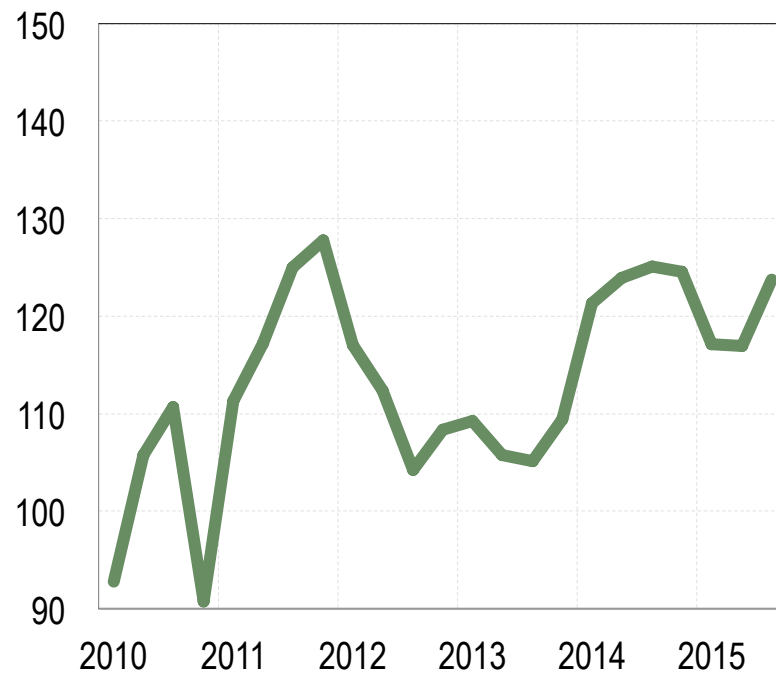

- Statybos įmonėse dirbančių asmenų algų indeksas
- - - Vidutinės gyventojų bruto pajamos
- Statybos įmonėse dirbančių asmenų skaičiaus indeksas

Šaltinis: Statistikos departamentas.

Darbo našumo statybų sektoriuje indeksas

Indeksas, 2010 m. = 100

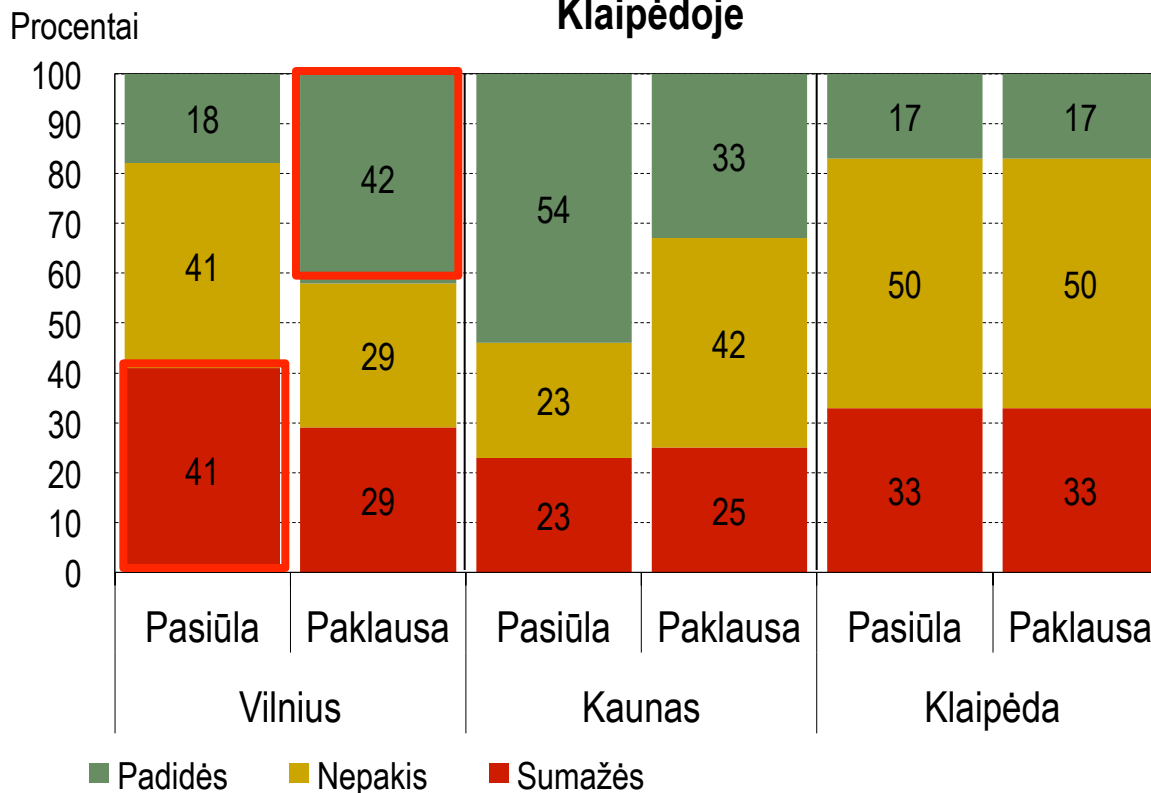
Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Padaugėjo manančių, kad būsto pasiūla Vilniuje kris, o paklausa – didės

Pasiūlos ir paklausos lūkesčiai Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje

Šaltinis: Lietuvos banko nekilnojamojo turto rinkos dalyvių apžvalga

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!